

HYGEA
hajbalzsam.

E hasonlíthatatlan készítmény erősíti, szépíti és tisztítja a hajat; ősz hajnak fekete színét és rugalmát visszaadja. Nem festőszert — hanem hatása a hajgyökérre működik. Orvosi tekintélyektől ajánlva, 1 palackozni frt 2.50. — Próbaküldvése frt 1.50. Egyedüli elárúró: Dimitrijevič S., gyógyszerész, Aracs (Bánát).

Horgony-Pain-Expeller.

Ezen rég jónak bizonyult bedörzsölést csúsz, köszvény, tagszagartás stb. ellen legjobban ajánljuk a t. cz. közönség figyelmébe. Hatékony ára 40 és 70 kr. és a legtöbb gyógyszerben kapható.

Csak horgonyval valódi!

KWIZDA FER. JÁNOS,
osztr. csász. és kir. és román kir. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

Évek hossza során át jónak bizonyult, fájdalom csillapító házi szer, a **köszvény-, osz- és ideg-bajoknál**

Kéretik a védjegyre ügyelni a határozottan **KWIZDA-féle köszvény-folyadékokat** kérni. — Kapható valamennyi gyógyszerárban. — Főraktárhelyiség Magyarország részére: **TORÓK JÓZSEF** gyógyszerésznél Budapesten, király-utca 12. sz.

Nines többé fejfájás!

D. Götz MIGRAINE-PORA

huzsonöt év óta egyedülálló, ideges, rheumászerű, sötét gyomorból származó fejfájás ellen a legjobb sikerrel használtatott, mit több ezerre menő köszönet-nyilvánítás bizonyít. Utolsó időben a **MADRIDI UDVAR** feltűnő eredménnyel használta. 1 doboz ára haszn. utasítás. 2 frt. 1 kis próba-doboz 1 frt. Eredetiben kapható **Fáy János** nagy **Kristófán** cz. gyógyszerárban Budapesten, továbbá **Török Józsefnél**, király-utca Postai megrendelések azonnal elküldetnek.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyírfabalzsam.
Kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyírfából kifolyik, ha annak törzset megretes, ha azonban ezen nedv a fellaló utasításai szerint, balzsammá alakítatik át, csak akkor nyer igazán csodálatos hatást. **Ma este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetően pihecskék válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérre és gyöngédő válik.** Ezen balzsam kisimítja az arcon a ráncokat és himlőhelyeket, ifjú arczsint, a bőrnek fehérséget, gyöngédéget és üdöséget kölcsönöz; a legrovidebb idő alatt eltávolítja a szemöldök, anyajegyeket, orrvörösséget, kőrákát a bőr minden más egyéb tisztáltságnál. Ara egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.

Dr. Lengiel orvosi Benzoé-szappana a legalkalmasabb bőrtisztó szappan, mely a bőrt gyöngédő s finomná teszi s hivatva van a nyírfabalzsam hatását előmozdítani. Ara 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban. Főraktár: **Török József gyógyszerár, Budapest, király-utca 12. számon; Ring 5. gyógyszerésznél.** 4541

Falusi könyvtár
Egy-egy füzet 50 kr.
Legújabb megjelent füzetek:

40. füzet. **A kis gyümölcstermelő.** Irta Pali bécsi. Harminczkét ábrával.

41. **A száraz építéset elemel.** Gazdák, építésetek és gazdasági tanítésetek hallgatói számára. Irta **Mika Károly.** 130 ábrával.

42. **Fontosabb ipar- és kereskedelmi névények és azok okszerű termelése.** Irta **Mika Ottókar.** 18 ábrával.

Melyik lapra fizessünk elő?
Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az.

EGYETÉRTÉS,

a mely az új évvel immár 26-ik évfolyamába lépett.

Ez a magyar olvasó közönség legtekintélyesebb lapja. Hiteles forrásokból származó értesüléseinek gyorsasága, alapossága és sokasága, rovatainak változatosága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették népszerűvé. A kormány körében előforduló eseményekről az «Egyetértés» olvasói értesülhetnek első sorban. Az országgyűlési tárgyalásokról a legreálisabb, tárgyilagos hírtudósítást egyedül az «Egyetértés» közöl. Bármely párthoz tartozék is a képviselő, beszéde az «Egyetértés»-ben a legerjedelmesebben közöltetik. Ez az írási terjedelmű lap egész szorgale két homlokegyenest ellenkező irodalmi cél szolgál, mert naponként megtalálja benne a család, a hölgyvilág, a maga szép-irodalmi olvasmányát a világirodalom legkiválóbb íróinak legújabb regényeiben, talál benne tárcacikkeket legjobb íróinktól, divattudósítást Párisból stb., ugy, hogy nincs szépirodalmi lap, mely az «Egyetértés»-nek e rovatával a versenyt kiállhatná.

S ezzel szemben ott van az «Egyetértés»-nek oldalakra terjedő politikai és közgazdasági része, mely megbízhatóság, komolyság és jólérsültség tekintetében utólrhetetlennek van elismerve a magyar sajtóban. Egyik legfőbb érdeme az «Egyetértés»-nek, hogy az események ösmertetése körül soha semmi nemű tekintetektől sem hagyta magát befolyásolni, s mint teljesen független lap fölötté áll minden pártérdeknek és csak az igazságot szolgálja. Az egész sajtóban legnagyobb terjedelmű országgyűlési tudósításainak is mindenkor a párttekineteken felülemelkedő részrehajlatlanság szerezte meg a közlis-

merést, mely abban nyilvánul, hogy az «Egyetértés» olvasói között minden pártból találunk híveket.

Az «Egyetértés» gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség, az iparos és vállalkozó nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az «Egyetértés» kereskedelmi s tőzsdei tudósításainak bőséggével a többi lapok már föl sem veszik a versenyt. A kereskedő, az iparos s a mezőgazda két évtized óta tudja már, hogy az «Egyetértés»-ben megtalálja mindazt, a mire szüksége van, s e miatt az «Egyetértés» ma már nélkülözhetetlené vált, mint a hazai kereskedelmi, ipar- és mezőgazdasági forgalom magyar nyelvű vezérlapja. Üzleti dolgokban az «Egyetértés» a legjobban informált lap Magyarországon.

A rendes rovatokon s a fölmerülő eseményekről legnagyobb terjedelemben közölt bö tudósításokon kívül végre csak az «Egyetértés» három speciális rovatát említhük meg, melyek országos hirre tettek szert. Ezek az **Irodalom**, a **Tanügy** és a **Mezőgazdaság**, melyek mindegyike egy-egy szaklapot képes pótolni. A ki olvasni valót keres és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az

„EGYETÉRTÉS”-re

melynek előfizetési ára: egy hóra 1 frt 80 kr., negyedévre 5 frt s egy évre 20 forint. Az előfizetési pénzek az «Egyetértés» kiadó-hivatalába küldendők. Mutatványszámot a kiadóhivatal kívánatra egy hétig ingyen és bérn. küld.

Az «Egyetértés» felelős szerkesztője és kiadó tulajdonosa: **Csávolszky Lajos.**

Az «Egyetértés» kiadóhivatala: Dalszínház-utca 1. szám. (Az operaházzal szemben.)

Gyógyszertár PSERHOFER J. Bécs, I., Singerstrasse 15.

„az arany bír. almához”

Vértisztító labdacok, ezeltt egyetemes labdacok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegség létezik, melyben e labdacok csodás hatásukat bebizonyították. Sok évtized óta ezen labdacok általában igen el vannak terjedve, számtalan orvos rendel azokat, s alig akad család, melyben e kitűnő háziszerből ne volna egy kis készlet.

Kéretik határozottan PSERHOFER J.-féle „vértisztító labdacokat” kérni, s arra ügyelni, hogy a dobozok tetején levő felírás minden dobozon a használati utasításban látható PSERHOFER J. névalírásával el legyen látva és pedig 100 veres nyomában.

Fagy-balzsam, PSERHOFER J.-tól, 1 tévely 40 kr., bérn. megküldéssel 65 kr.
Keskeny utifü-nedv, hurut, rekedtség, görcsösség stb. ellen. Egy palack 50 kr.
Amerikai köszvénykenőcs, forrás 1 doboz 50 kr. bérn. megküldéssel 75 kr.
Porlábizzadás ellen. 1 üveges 40 krajczár, bérmentes megküldéssel 65 kr.
Golyva-balzsam, 1 üveges 40 krajczár, bérmentes megküldéssel 65 kr.
Élet-essenzia (prágai cseppek), megromlott gyomor, rossz emésztés ellen. Egy üveges 22 krajczár.

Az itt felsorolt készítményeken kívül valamennyi az ausztriai lapokban hirdettet bel- és külföldi gyógyszerészeti különlegesség készletben tartatik, s minden esetleg raktáron nem levő cikket kívánatra pontosan s legújtanosabb beszerzetetik. Postai küldemények az ország beküldése mellett, nagyobb megrendelések utánvétel mellett is, a leggyorsabb eszközöltetnek. A pénz előleges bektüldése mellett (legzártszerűben postautalványnyal), a viteldji sokkal kevesebbe kerül, mint utánvétel mellett való küldésnél. A főnnebbi különlegességek kaphatók Budapesten is, Török József gyógyszerárban, király-utca 12. szám alatt.

Angol csoda-balzsam, 1 üveggel 50 kr. köhögés stb. ellen. Egy dobozzal 35 kr. bérmentes megküldéssel 60 krajczár.
Fiaaker-por, 1 üveggel 50 kr. köhögés stb. ellen. Egy dobozzal 35 kr. bérmentes megküldéssel 60 krajczár.
Fannochin-in-hajkenőcs, 1 üveggel 50 kr. köhögés stb. ellen. Egy dobozzal 35 kr. bérmentes megküldéssel 60 krajczár.
Egyetemes tapasz, 1 üveggel 50 kr. köhögés stb. ellen. Egy tévely 50 kr., bérmentes megküldéssel 75 kr.
Egyetemes tisztító só, BULRICH A. háziázer magvasvart emésztés minden betegségére alkalmas. Egy üveggel 50 kr. bérmentes megküldéssel 75 kr.

4. SZÁM. 1892. BUDAPEST, JANUÁR 24. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK egyévi fél évre 6 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. fél évre 4 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5 frt. — Külföldi előfizetőknek a postai költség feléire 2.50 megfizetendő viteldji is csatolandó.

KÁROLY SALVATOR FŐHERCEG.
1839—1892.

A FELSÉGES uralkodóháznak ismét gyásza van. Egyik kiváló tagja, Károly Salvator főherceg, Mária Valéria főhercegné apósa, e hó 18-án, tíz napi betegség után, java férfikorában kiszenvedett. Ugyanaz a betegség, az influenza ragadta el, mely két hónap alatt az uralkodó-családnak benne a negyedik tagját szőlítja el az élők sorából. Henrik herceg nyitotta meg a halók sorát, nyomon követte őt neje, majd fitestvére, Zsigmond főherceg, s ime most Károly Salvator főherceg az újabb áldozata a pusztító pandémiának, mely, úgy látszik, kiváló előszerzetettel válogatja áldozatait a magasabb körökből.

Károly Salvator főherceget a betegség e hó 8-án dönté ágyba, s a következő nap már mutatkoztak a nyákhártyák gyuladásának jelei. 15-ikén gyuladásba jött az egész jobboldali tüdőlebbény. A legkiválóbb orvosok állandó konziliumot tartottak a beteg főherceg fölött, kinek állapota óráról órára aggasztóbbá vált, úgy hogy ágya köré kellett gyűjteni legközelebbi hozzátartozóit s földadni az utolsó kenetet. 18-án, kora reggel az utolsó mentési kísérletet tették meg az orvosok; melegben fürdeték s aztán hirtelen hidegvízes lepedőbe burkolták. De már e drasztikus eljárás sem használta: a beteg érverése elmaradt s délutáni 3 óra tájban megszűnt élni.

nos, Jakab, Januarius, Gonzaga Lajos, Rainer, — másodszületett fia volt II. Lipót toskánai nagyhercegnek, III. Ferdinánd toskánai nagyherceg fiának, a ki Ferenc császárnak és magyar királynak a legidősebb fivére volt. 1839-ben ápril 30-án született, apjának Mária Antónia nagyhercegnővel kötött házasságából s testvérbátyjával, Ferdinánd trónörökös nagyherceggel együtt gondos nevelésben részesült.

Midőn a nagyhercegi uralkodó család az 1859-ben kitört forradalom következtében Toskanát elhagyni kényyszerült s Bécsben telepedett le: az akkor húsz éves Károly Salvator fivérével együtt az osztrák főhadiszállásra ment s ott a császárnak rendelkezésére bocsátotta magát. Már 1849-ben kapitány volt a Ferenc József nevű viselő 6. dzsizásrednél s 1857-ben őrnagy lett, de tényleg a toskánai hadseregben szolgált 1859-ig, ebben a rangjában állt a csatásorba s még a hadjárat folyamán alezredes, 1860-ban pedig a 77. gyalogezred ezredes tulaj-

donosa lett. 1876-ban nevezetett ki vezérőrnaggyá s tíz évre rá, 1886 október 24-én lett altörőrnagy, mely rangját mind haláláig viselte.

Életének 22-ik évében nősült meg, nőül bevén unokahugát, Mária Immaculata Klementina hercegnőt, II. Ferdinándnak, mind a két Szicília királyának a leányát. Boldog házasságukból tíz gyermek származott, kik közül hét maradt életben, és pedig Mária Terézia főhercegnő, Károly István főherceg neje, Lipót Salvator főherceg, ki Bourbon Blanka hercegnőt, Don Carlos spanyol infans, a sokszor emlegetett trónkövetelő leányát birja nőül, továbbá Ferenc Salvator főherceg, 1890 óta Mária Valéria főhercegnő férje, — azután Karolina Mária Immaculata főhercegnő (sz. 1869-ben), Albrecht Salvator főherceg (sz. 1871-ben), és végre Mária Immaculata Raineria (sz. 1878-ban.)

Az elhunyt Károly Salvator főherceg polgáriasan egyszerű, visszavonult életet élt Bécsben, wieden házában. Bécs város polgárai gyakran láthatták őt a Ringen sétálni, száájában közönséges virginia-szivarral. Külsőleg tagbaszakadt, erős embernek látszott, de már évek óta szenvedett izületi csúzbán s e miatt minden évben fölkereste Baden hóforrásait, a furdő időszak után Trankirchenbe vonultván s egész a tél beálltáig a Salzammergut és szép helyén maradt családjával.

Ifjabb éveiben sokat foglalkozott a fegyvertechnikával s e végből a műlakatoságot is megtanulta, szorgalmasan furván, ráspolyozván sok-sok naphosszantzenben berendezett kis műhelyében. Ép úgy, mint fivére, János Salvator főherceg (az oly rejtélyes véget ért Orth János), ő is több rendbeli löfgyvert szerkesztett s némelyikre szabadalmat is szerzett.

Családi élete példás volt és boldog. Az utolsó öt év azonban súlyos csapásokat hozott, s ez idő alatt négyet ragadt el gyermekei közül a halál. Alig fél éve, hogy a mélyen sujtott szülők három éves kis fiukat, Ferdinánd Salvator főherceget eltemették.

KÁROLY SALVATOR FŐHERCEG.

Ő felségét, királyunkat, mélyen sujtotta a veszteség, mely egyik leginkább szeretett rokonának s hű barátjának halálával érte. Mégis egyike volt a legelsőeknek, kik a gyászír hallatára a szenvedő özvegy és gyermekei vigasztalására siettek.

ANYÁM EMLÉKE.

Még elrebegette reggeli imáját,
Aztán megáldván minden kedvesét,
Szelíd mosolylyal várta be halálát,
A boldog álmot és a csöndes éjt.
Már oda vágyott, a hol rég letették
Szegény apáknak földi sátorát;
Édes anyám! hát őt is eltemették,
Az isten áldja, áldja meg porát!

Oh! mily nyugodtan feküdt a terítón,
A míg búcsúza álltuk őt körül;
S midőn zendült az ének: «Jézus itt jön» —
Látzott az arcán: lelke mint örül!
Apánkhoz így, hol ágyát megvetették,
A kiből úgy hitt, Jézus vitte át;
Édes anyám! hát őt is eltemették,
Az isten áldja, áldja meg porát!

Szép volt az élte és nemes halála:
Áldást hozó nap, csillagfényes éj;
Szeretve itt, amott is feltalálja
Szerelme tárgyait s örökre él.
Ki angyalunk volt, őt mi sem felejtjük,
Szívünkbe zárva áldó mosolyát;
Édes anyám! hát őt is eltemették,
Az isten áldja, áldja meg porát!

FEJES ISTVÁN.

EGY MAGYAR-BOLGÁR NÉPKÖLTÉSI GYŰJTEMÉNY.

A bolgár kormány nem csekély elismerésre kötelezte a magyar tudományosságot, mikor alkalmat nyújtott nyelvünkön egy oly gyűjtemény létrehozására, mely első adja meg a bolgár népszellem termékei tanulmányozásának azt a rangot, mely a szláv irodalmak csoportjában méltán megilleti. Az a két kötetes nagy mű, mely ismert Balkán-utazónk, *Strausz Adolf* tollából a bolgár kormány önzetlen támogatásával és *Sismanov Iván* bolgár közoktatásügyi miniszteriumi osztályfőnök előszavával ellátva, most hagyta el a sajtót, nem csupán nagy és sokoldalú tanulmány gyümölcse, de alkalmas arra, hogy az eddig csak gyéren ismert bolgár néphagyományok világát az összehasonlító vizsgálódás, az ethnografiai kutatások czéljaira megnyissa.

Nem találhatnánk illetékesebb magyarázót e nagy horderejű irodalmi esemény fontosságának kommentálására, mint magát Sismanovot azokban a szakvágban, melyekkel a munka kiadását kíséri. «Mi nem kétkedünk benne, — írja Sismanov, — hogy a kritika a mű megérdemelt híréhez messze a magyar királyság határain túl elviszi s fel fogja ébreszteni a nyugat-európai tudósok érdeklődését a bolgár népköltészet irányában . . . . Nem felejtjük el azonban azon ígéretet sem, melyet szövegei feledhetetlen találkozásunk alkalmával tett, hogy t. i. gyűjteményét németül is kiadja . . . s ez után lehetővé teszi a nagy európai közönségnek, mely még nem ismeri a Vörösmarty, Petőfi, Arany, Eötvös és Madách nyelvét, hogy fogalmat szerezzon népköltészetünk belbelséről.»

E feladat lényeges könnyítésére szolgál az a terjedelmes és alapos esszé is, melyet a szerző bevezetésekként csatol a bolgár költemények fordításához. Nem csupa száraz fejtegetés ez, hanem élénk rajza a bolgár nép szokásainak, szertartásainak, zenéjének és táncának, vallásos és mythikus hagyományainak, melyeknek egyik tárgya a nap, a melyet ma is ünnepelek, s mielőtt aratáshoz fognának, annak isteni erejéhez folyamodnak, hogy az aratás minél fényesebben üssön ki. A gyűjtemény egyik darabjában, a «Jána és a nap»-ban az édesanya óva inti leányát, hogy nappal kendő nélkül, éjjel pedig gyertya nélkül ne lépje át a küszöböt, mert fél a naptól. Egyszer, hogy a leány nem

hallgat anyja intésére, a nap meglátja őt, elrabolja és feleségül veszi. Ilyen példa számos fordul elő a bolgár költészetben, csupán a hely különbözik, a tárgy majdnem mindenütt egy és ugyanaz.

A legtöbb bolgár népdalnak, költeménynek különben megvan a maga dallama. Részben énekelve, részben hangszer-kísérettel szokták eldalolni előadni. És a bolgár mindig dalol; dalol a házban, dalol az utcán, dalol a mezőn, dalol az úton; dalol, ha dolgozik; dalol, ha pihen; dalol, ha búsul; dalol, ha örül. Az élet minden helyzetében hűségese kísérelje a dal. Meg kell azonban jegyezni, hogy Bulgáriában most nem annyira a férfiak, mint inkább a nők azok, kik a legszebb költeményeket ismerik és előadni tudják. Egyes nők, — mondja *Strausz*, — igazán óriási emlékező tehetséggel bírnak; vannak, kik száz versnél többet is el tudnak mondani fejből, szó szerint. Es akárhányszor mondják el ugyanazon verseket, alig történik egy-egy szónyi változtatás azokon.

Nagyobb bolgár nemzeti zenekaroknál a férfi éneklő a dal szövegét szövege. Nagyobb költemény előadásánál, nyilvános esti mulatóhelyeken, hol nemzeti zenekarok működnek, s ilyen minden nagyobb bolgár városban több van, a zene csak bevezetést és refréneket játszik. Ilyen nemzeti zenekar 3—10 személyből szokott állni, ezek között 1—6 nő is.

Ezek előrebocsátása után lássunk néhány költeményt *Strausz* gyűjteményéből, melyek megközelítő fogalmat fognak nyújtani a bolgár népköltészet sajátosságairól és eredeti szépségeiről.

«Rada szűz» a katonának áll szép leány története, a kiről kilenc évig nem sejtik, hogy leány. Utoljára a czárné fülebe jut a hír, a ki elárulja a titkot a czárnak is. De a czár nem hiszi el, hogy a seregben leány is legyen, s hogy a valót kiderítse, elrendeli, hogy vigyék a katonákat az új bazárra; ha leány van köztük —

«Fényes tükört fog az venni,
A ki ifjú, a ki vitéz,
Az dohánnyal fog visárolni.»

De Rada kijátsza a fortélyt, s ekkor új csellel él a czár. A harmatos zöld mezőre vezetteti őket, abban a hitben, hogy

«Hogyha leány van közöttük,
Ott, a hol a lány lefekszik,
Elhervad a fű a réten,
A hová a legény fekszik,
Megmarad a fű ott épen.»

Hanem Rada megint csak kikerüli a próbát. Kilencz takarót terít a földre, a tizedikre maga fekszik s így a fű ép marad alatta. Végre a véletlen lesz áruhája. Egy kúthoz érnek, mely körül a legények vizet inni sorakoznak. Mikor aztán Rada is lehajol, mellén a tí ketté törik s a legények meglátják hókebelét s megtudják róla, hogy leány.

Sötétebb balladák hang vonul végig a «Hej Iváné» című költeményben. Ebben a menyecske ifjú férje lopózik haza sötét éjjel, vándor utas gyanánt, hogy éji szállást kérjen. Lefekszik, s megvacsorázva, aranyait feje alá rakogatja. Felesége nem ismeri meg, s elvágja kaszával a nyakát, hogy aranyaihoz juthasson. Ekkor jönnek a gazda pásztorai s felvilágosítják, hogy a kit megölt, az a saját ura.

Székely balladák motívumai is nem egyszer csendülnek meg a bolgár népies múza ajkain. Grujő Dervendzsia, a kit a saját felesége árul el és ad megkötözve az arnauta ellenség kezébe, megtorló bosszújában egyenesen a székely ballada hőstét követi, kényszeríti a hitlen feleséget, hogy «világítson» vacsorájánál.

«Veszen Grujő egy nagy hosszú gyékényt,
És bekeni szurok és kátránnyal,
Betakarja abba szép Gruicuzát,
Betakarja s rögtön meggyújtotta.
Meggyújtotta s lánggal kezdett égni.»

De nemcsak ez, a Kőmives Anna híres balladájának változatai is érdekes tárgyait kínálják az összehasonlításnak. Ilyen a «Fogadást tett Ámán» című *Strausz* gyűjteményében, melyet leginkább lakodalmak alkalmával szoktak énekelni ebéd alatt. Egyik változata ennek a következő is: Manol mester hidat épített kilencz legényvel, de a mit nappal építettek, az éjjel mind összedült. Hogy a bajon segítsenek, abban állapodtak meg, hogy azt a menyecskét fognák befalazni a hidoszlopba, a ki legelőbb jön ételle. A legények siettek figyelmeztetni feleségei-

ket az egyezésre, csupán Manol mester állott szavának becsületesen, ő nem szolt feleségének, Gankának, s így természetesen ez jött be először az ételle.

Egy más helyen a babonás nép még azt a helyet is ismerni véli, a hol a befalazott nő emlí szabadon lehetett, sőt a nő emlíből kifolyt tejet is mutogatják. Ide járnak búcsúra sokan s port kaparnak a falról, körül, mit olyan asszony italába kevernek, kinek kevés teje van.

A bolgár népdalban általában igen szeretik az asszonyt bátorítani, vitéznek, hősnék festeni. A nő bátorságának és ügyességének lelkes festésével találkozunk *Todora*, a bátor leányban, *Markó* és az ismeretlen szűzben, stb. Utóbbiban *Markó*, a bolgár nép mythikus hőse, három nap és három éjjel küzd az ismeretlen szűzzel a sztara-planinai síkon. *Markó* előbb bátyját, aztán hugát hívja segítségül, de egyik sem avatkozik bele a harcba; végre *Markó* belenyúl jobbik csizmájába s kését előrántva, azt a lány csipőjébe döfi.

Meglep a régi bolgár dalokban gyakran előforduló Buda város és annak csarsája. *Strausz* magyarázata szerint Buda város teljesen egyértelmű *Bodon* (Viddin) bolgár várossal. Budát is, Viddint is «Bdin, Budin» szavakkal jelzik a délszlávok és őrséget, őrházat, őrtanyát jelent. Epen így jelent a gyakori «madzar» szó is magyart és pénzt. Csak a legutóbbi időkben ment ki divatból a népnél bizonyos pénznekem ily elnevezése. Egy madzar értéke 30 garas volt.

Igen tekintélyes részt képeznek a bolgár népköltészetben a siratók.

A halottsiratók egész Bulgáriában divatoznak. A halottat új ruhájába öltöztetik, fejet nyugat felé fordítják és azután megkezdődik a siratás. A sirató elmondja a megholt egész életétörténetét. Különösen kiemeli annak jó tulajdonságait, hibáit és gyengeségeit. Előadja ilyenkor minden ohajtásait, vágyait. Olyan kérésekkel állnak a halott elé, melyeket szeretnék, ha saját maguk vagy családjuk részére a halott elmondana ott, a hova most kerül. Ugy beszél a sirató a halotthoz, mintha élő személyhez szólna. Erre a czélra némely vidéken megvannak a kész versek minden képzelhető alkalomra.

Ha valaki idegen földön halt meg és testét nem viszik haza, akkor a lakásban a meghalt egyen ruházatát terítik ki és elől kezdik a siratást oly formán, mintha maga a halott feküdnék ott.

Igen különös és mindenesetre megrovandó, hogy némely vidéken jóformán meg se várják a pillanatot, mikor a nagy beteg tényleg kiszivedett, hanem már akkor, mikor szegény haladoklik, vagy mikor a haladoklás első jelei mutatkoznak, kezdik már el a siratók, csak azért, hogy minél közvetlenebbül mondassák el szívük vágyait.

Vannak esetek, a mikor hajmeresztő barbársággal követik el az ilyen siratást. Például ott fekszik a nagy beteg, még csak beteg, még nem haladoklik, s belép hozzá az édesanyja vagy testvére, rokonsága és úgy beszél vele, mint azzal, ki már a túlvilágon van. Kérdezi a testvér az illető nehéz betegét, «látod-e édes anyádat?» (a ki már régebben meghalt) és oly hangon kiáltja ezt neki, oly belső meggyőződéssel, hogy készíti a betegét úgy gondolkozni, mint ő maga.

És a szegény beteg elkezd beszélni, hogy ő látja . . . igen . . . igen . . . megynillik már a menny . . . látom édes anyámat . . . ott ül, ott, ott, mellette ül nővéred . . . ott a bátyád . . . és így elmondja az egész család összes halottjait, mintha tényleg azokat látná.

«Mondd meg neki, (szól ismét a sirató) hogy nagy bajban vagyok, mondd meg, hogy mindent megtettem, a mit akart, ah mondd, hogy gondoljon rám és kérje az úristent erre vagy arra!»

Esz minderre a nehéz beteg kénytelen válaszolni, mert fölemelik az ágyban a fejét, az egész felső testét és kényszerítik, hogy mondja «igen, . . . igen . . . igen, vagy nem, nem», stb.

Ilyen és hasonló jelenetek persze óriási barbár fogalmakra, babonára, tudatlanságra vezethetők vissza. De a mi a bolgár kultúra fejlettségében hosszú elnyomatás és kedvezőtlen politikai viszonyok gyümölcse, ugyanaz őrizte meg népe naiv gondolkodását is, abban az őseredetiségében, mely népies költészetének minden nyeresége mellett is legvonzóbb sajáttsága.

V.

HÁZASSÁG ÉHSÉGBŐL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta JÓKAI MÓR.

Donna Idól azt hitte, hogy neki is nevetni kell: ez valami tréfa!

No természetesen! Ha a férj nevet, akkor a nőnek is illik nevetni. Ez benne van az esketési formulárában.

— Donna Idól, — mondá lord Dagobert, maga mellé vonva a dagadó kerevetre hölgyét. — én nagyon szeretem, ha ön nevet. Imádom ezeket a megnyíló korallajkait, bámulom ezeket a gyöngyos fogakat, s mikor így összehuzza a szemeit nevetés közben, az olyan, mintha a vilámlámtűzet koncentrálnák egy gyújtó-üvegben; hanem ezúttal mégis azt tanácslom önnek, hogy ne nevelsen. Ez a mi mai esküvőnk csak tréfa volt.

Ez a tréfa szó csakugyan komolylyá tette a hölgyet.

— Tréfa volt? S ön engem «Donna» Idólnak szólít?

— Bizony *Donna* Idól ön és nem *lady* Idól. Ön nem szerzett kellő ismereteket párisi vendégszeretése alatt a franciaországi törvényes szokásokról. Itt csak a polgári hatóság előtt kötött házasság bír törvényes jelleggel; az egyházi szertartás meg van engedve, mint ezermónia, de semmi érvényével nem bír Franciaország területén.

Donna Idól vállalt vont.

— Hát bánom is én! Nem akarok Franciaországban maradni. Átmegek Angliába, s ott a pap előtt kötött házasság el van ismerve törvényesnek. Ön pedig Angliában van otthon.

— Az ám. Csakhogy isteni Donna Idól! egy illuziótól kénytelen vagyok önt megfosztani. Ha emlékeztem nem esal, ez a bizonyos főtiszteendő Páter Severus üres óráiban az én lovászmesterem, egy megszökött skolaris, a ki tudtommal soha sem volt papnak fölszentelve, csak hogy épen jól megtanulta a litániát. Ön nem az első és hiszem, hogy nem is az utolsó azon hölgyek között, a kik ez álpapnak az áldása által fel lettek szentelve az én hitvéstársamnak. De mondhatom önnek, hogy egynek sem volt ellenem panasza.

Erre aztán bekövetkezett az a jelenet, a mi rendesen következni szokott. A kétségbeesés, ájuldozás, átkozódás a rútul rászédett, a kelepcebe esalt ártatlan hölgy részéről, melynek lord Dagobert ugyanannyi mennyiségű esküdözést, engesztelést és végül kíméletlen erőszakot vetett ellen. Hiszen ez volt ránéve a gyönyörnek a hatványozása. Holmi csendes, szelid átadás, türelmesen nyújtott kegyek az ő vágyait nem elégtették ki; neki az áldozatul esett ártatlanság vergődő kétségbeesése szaporitá a gyönyörre. Azért sietett a hölgyet felvilágosítani a helyzetéről mindjárt a kezdetén az egyedül létnek.

Donna Idól e felfedezés után azt tette, a mit a többiek: sírt, könyörgött, átkozódott, küzdött; hasztalan! A viperamérges tör nem volt már a kezeüvegében. Menekülni nem volt hová. Az ablakablák mind bezárva, az ajtók csukva, a palota távol a lakott házaktól, a házi cselédség betanítva és megszoktatva már az efféle jelenetekhez.

Végő kétségbeesésében bemenekült azon a kis rézajtón.

— No, hiszen ide futottál a legjobb helyre! — kiálta lord Dagobert, áldozatát utólréve.

Onnan nem volt hová menekülnie.

Itt azonban a hajdani akrobata nő, kinek izmai a gyakorlattól acéllá voltak edzve, egy

hatalmas tasztást adott az üldözőjének, a mitől az, sulyegyet vesztve, hanyatt esett a vízzel tölt medenczébe. Donna Idól pedig egy gazelli szökéssel keresztül ugrott a fürdőmedenczén, ki az ajtón, azt hirtelen becsapta maga mögött, bezárta a kulccsal, s a kulcsot eltette a zsebébe.

Kis idő mulva aztán megjelent a rézajtó gömbölyű ablakában lord Dagobertnek, az önkénytelen vett fürdőtől, de még inkább a haragtól lángvörösré duzzadt arcza.

— Én nagyon szeretem, ha ön nevet, — mondá lord Dagobert.

Kis idő mulva megjelent a rézajtó gömbölyű ablakában lord Dagobertnek a haragtól lángvörösré duzzadt arcza.

Igazán tréfás látvány! Egy haragos ember-arcz, a kinek se keze, se lába.

— Donna Idól! Ezért ön kegyetlenül meg fog lakolni!

— Gondolja, lord Dagó?

— Ne híjon engem Dagónak, hanem ereszen ki innen azonnal!

— S ha nem ereszteném?

— Ki fogom törni az ajtót.

— Nem lehet; mert csak befelé nyílik.

— De hát itt csak nem hagy?

— Bizonyos, hogy nem hagyom ott. A férjemet! Csak van eszem!

— No hát ereszen ki innen.

— Nem addig, a míg ön a jegyzőt ide nem hivatja s a francia törvények rendeletei szerint velem szabályszerű házasságot nem köt.

— Ah, az botor beszéd! Arról ne is álmodjon, Donna Idól.

— Hát majd meglássuk: *monsieur* Dagó.

— Hát mit akar ön? El nem futhat innen, mert a szobája ajtajának a kulcsa nálam van, s a cselédjeim ki nem eresztik.

— Eszembe sincs innen elfutni. Nagyon jó itten. Önnek a cselédjei ismerik már a szokásokat. Három nap, három éjjel föl sem jönnek az emeletre. Nem háborítják a paradicsomi boldogságot. Én tudok várni, csak ön is tudjon. Dörömbözní szabad az ajtón. Az ön hozzátartozandói már ismerik az efféle zajgást. Good bye mylord.

Azzal Donna Idól odament a kerevethöz; megnyomta az asztalkán a titkos rugót; arra az lesülyedt s rövid időn ismét fölemelkedett, megakva étkekkel, csemegékkel és palackokkal.

Donna Idól felnyitogatta az ételes tálak födelét s inyencz gyönyörrel mustrálta a drága étkeket, a melyekhez aranynyomatú papíron mellékelve volt az elnevezés.

— Ah, potage à la Montesquieu! Ez az én kedvencz levesem! Micsoda fölséges illat! Szarvasgomba pástétom! Az én ideálom! «Petites timballes à la chasseur!» Ennek még híré sem hallottam. Valami jó lehet. — «Zephyr des

poulardes aux pointes d'asperges!» Zefir! káppan, és spárga! Fölséges valami. Galantine! Macedoine! Ez meg épen egy fajtyúk suprêmeje! Fejedelmi lakoma! Ilyent csak Aladin szultán asztalára hordnak a dzsinek. Nos, uram! hát nem tart ön velem?

S azzal neki könyökölt a dús lakomának s tömte a két piros orcája duzzadtáig a drága jókat a szájába.

Lord Dagobert pedig onnan a kis kerek ablakból káromkodott s rugdalta az ajtót.

— Ez a bor is fölséges, annyit mondhatok! szolt Donna Idól, félhörtöpentve egy pohár chablist. Követte egy pohár sherry. — Hanem a bordeauxi nagyon erős! Szereti ön a bordeauxit, uram?

— Az ördög vigye el önt a bordeauxival együtt! ordítá lord Dagobert a rézajtó közepéből.

— Vigyázzon! Most ugrik a dugó! — Még egy pezsgős palackot is felnyitott Donna Idól, a minék a dugója kicsiny hija, hogy orron nem találta a haragos völegényt.

— Donna Idól! Most már elég volt!

— Nem uram! Még egy pohár chartreuse következik. Csodálom, hogy ön meg tud vetni egy ilyen válogatott vendégséget. Ön valódi aszkéta. Bámulom a mértékletességét.

— Ön egy valóóságos ördög, Donna Idól.

— Ismeri ön Tantalusnak a meséjét Dagikám? Azt hiszem, hogy ha Tantalusnak azt mondták volna, hogy hivaassa a jegyzőt, mindjárt elhívatta volna.

— Azt nem fogja ön kidacolni tőlem!

Donna Idól aztán, mikor jól megvacsorált, odament a lefüggönyözött alkovenhez, széthuzta a damaszt kárpitokat, s éji toilletjét végezte a lepihenéshez s hogy a boldog völegény lássa, mit vesztett, égni hagyott minden gyertyát.

A varázsszóvala muzsikálta az olasz áriákat; lord Dagobert pedig káromkodott négyféle nyelven, a kerevethébe bezárva.

(Folytatás következik.)

CLARENCE HERCZEG.

Meghatóan súlyos csapás érte az angol királyi családot. A leendő trónörökös, a walesi herceg legidősebb fia, rövid ideig tartó betegség után váratlanul meghalt, csaknem ugyanazon napon, midőn ol-tár elé kellett volna lépnie menyasszonyával, kit nemcsak valódi szeretetből jegyzett el, de a kivel, mint az uralkodóház egyik legszeretelméltőbb tagjával, az angol nép rokonszenvét fokozottabb mértékben biztosította volna magának.

Nem egy ízben foglalkozott lapunk* a walesiherceg családi életével, a midőn természetesen a legidősebb fiúról, a hatalmas angol birodalom leendő örököséről is meg kellett emlékeznünk s csak pár héttel ezelőtt mutattuk be a jegyesek arcképét, a mely alkalommal alkalmunk volt kimutatni, hogy a menyasszony, Teck hercegnő, anyai ágon magyar eredetű, az egykor szintén fejedelmi méltóságot viselt Rhédey grófok utóda. A váratlanul bekövetkezett gyászos eset alkalmából azonban, mely a magyar eredetű menyasszonyt is megfosztotta attól, hogy egykor a nagy Anglia trónjára lépjen, újból bemutatjuk a walesi herceg családját s egyúttal néhány más oly jelentős képet, melyek az oly korán elhunyt királyi herceg életének nevezetesebb eseményeit tüntetik föl.

* Igy többek közt tüzesebben 1888. évi 12-ik és 1891. évi 46-ik számában.

ALBERT VIKTOR, CLARENCE ÉS AVONDALE HERCEGE.

Az angol trónörökös, a Budapestben is jól ismert walesi herceg, tudvalevőleg már nem fiatal ember, az ötvenedik életét is betöltötte, már nagyatyja, s legifjabb gyermeke, Maud hercegnő, 1869-ben született. A most elhunyt herceg, Albert Viktor Keresztély Eduárd, Clarence és Avondale hercege, Athlone gróf, 1864 január 8-án született s így csak most lett 28 éves. Mondják, hogy koraszülött volt s ezért kezdettől fogva gyenge testalkatu. De szülői testi nevelésére is nagy súlyt fektettek, s ekkép jelentékenyen megerősödött. Test-edző gyakorlatát tünteti föl egyik rajzunk, melyen a még csak 12 éves ifjut a Deeg folyón csigán átmenőben látjuk.

A fiatal herceg gyermekéveit szüleinek sandringhami palotájában töltötte, a hol meg is halt, s még csak 15-ik évében járt, midőn egy évvel fiatalabb öccsével, György herceggel, a «Britannia» nevű hadi hajóra küldték Portsmouthba, hogy ott a testedző tengerészeti élethez szokjanak. A két fivér szigorú utasítása szerint ezen a hajón mindazt megtette, a mit a többi kadétok s meglehetősen szabályozott életet folytattak. Télen és nyáron egyaránt fél hét órák keltek fel s megfürödvé, 8 órakor a többiekkel együtt imádkoztak s reggeliztek. A délelőtt gyakorlatokkal és tanulással töltött el. 1/4 1-kor ebédelték s aztán egy órára a partra menvén, ismét tanultak 4 óráig, ezután 1/2 6-ig ericket, vagy más

Viktória hercegnő.

Lujza hercegnő.

Maud hercegnő.

A walesi hercegnő.

A walesi herceg.

Albert Viktor herceg.

György herceg.

A WALESI HERCZEG ÉS CSALÁDJA.

társasjátékban vettek részt, majd theáztak s ismét tanultak 9 óráig, 1/2 10-kor már lefeküdtek. Kettőtjüknek volt egy közös kabinjuk, melyet egyik képünk is bemutat.

A következő évben, 1879-ben, a két ifju herceg a «Bacchante» korvetten nagy utra indult, mely utazás két évnél tovább terjedt. Legelőször a nyugot-indiai szigeteket látogatták meg, majd Dél-Amerika partjait s a Jöreménység fokát érintve, hosszabb ideig tartózkodtak Ausztráliában s a Csendes-oczeán szigetét s innen Kelet-Indiába mentek át, hogy az angol gyarmatoknak ezt a kiváló részét alaposan megismerjék. Meglátogatták még aztán Ceylont s visszatértükben Egyiptom és Palaestina nevezetes helyeit.

A hosszú utazás után, 1882 augusztus havában, az az alatt már ifjúvá serdült Albert Viktor herceg a cambridgei híres egyetemre ment s itt, valamint később Heidelbergben különösen nemzetgazdasági tanulmányokat folytatott. De csak rövid ideig, mert hivatásának megfelelően csakhamar katonai szolgálatra kellett lépnie. Aldershotban és Sandhurstban végezte a katonai szolgálatot s mivel már 1885-ben hadnagygyá neveztetett ki, csakhamar e szolgálat befejezése után a 10-ik huszárezred ezredésévé lett. A katonai fokozatokban természetesen csaknem évről-

ALBERT ÉS GYÖRGY KIRÁLYI HERCZEGEK MINT KÖTÉLFONÓ MATRÓZFIUK (1878).

ALBERT VIKTOR HERCZEG MYSORÉBAN, ELEFÁNTVADÁSZATRA INDULVA.

A WALESI HERCZEG FIAI A BRITANNIA HAJÓN, TANULÓSZOBÁJUKBAN (1878).

évre emelkedett. A királynő hadsegéde, a bombayi lovasezred parancsnoka s az 5-dik pommeranai porosz huszárezred tulajdonosa lett. Hogy ezenkívül számos rendjelt is viselt, könnyen érthető, többek között a Szent-István-rend nagykeresztése is volt.

Nagykorúságának elnyerése után tevékeny részt vett Albert Viktor herceg a közéletben is. Nagynyja, Viktória királynő, visszavonult életét folytatmár évtizedek óta s a sok nyilvános ünnepeken, melyekben részt venni az angol uralkodó egyik legnehezebb feladata, legtöbbször fia, a walesi herceg helyettesítette őt. Mivel azonban a walesi herceg sokat utazik, ez a teendő azonban Albert Viktor hercegnek

ALBERT VIKTOR ÉS GYÖRGY HERCZEGEK ABERGELDIENÉL ÁTMENNEK A DEE FOLYÓN 1876-BAN.

jutott. Legelső ilyenmű szereplése 1885 január 31-én volt, midőn a londoni Whitechapelben egy új fiúváházat nyitott meg. Ugyanezen év június havában már az ügyvédek névsorába is beírta nevét ugyanakkor választották meg nagykorúsítása emlékére London diszpolgárává. 1885 jun. 30-án megnyitotta a sheffieldi iparkiallítást, a következő évben az edinburghi nemzetközi kiállítás s 1889-ben Belfastban az új kikötőt.

Az utóbb említett év vége felé ismét egy nagyobb utat tett Kelet-Indiában, a hol mint leendő trónörökös nagy ünnepléssel fogadták s a tömérdek ünnepek között néhány nevezetes vadászatban vett részt. Erre vonatkozik egyik képünk, mely azt ábrázolja, a mint a fiatal herceg Sanderson világhírű elefántvadász kíséretében egy ben-szülöttök által használt zebu-ökröktől vont kocsiiban Mysoreban elefántvadászatra megy.

Hat havi távollét után 1890 május 2-án érkezett vissza Albert Viktor herceg Angliába, s csakhamar azután kinevezte őt nagynyja, a királynő, Clarence és Avondale hercegeinek és Athlone grófnak s mint ilyen 1890 június 30-ikán a lordok házában is helyet foglalt. Ugyanezen évben avatták fel őt a berkshire szabadkőművesek páholya nagymesterének. (gy tehát eljutott azon fokra,

hoggy teljesen önállóvá legyen s ezt az önállóságot tetőzte volna be házassága Teck hercegnővel, melynek napja február 27-ére volt kitűzve. Ezt a házasságot azonban a sors nem engedte megérnie, a fiatal herceg meghalt s most öccse, György, lett a várományos trónörökös.

GYÖRGY ANGOL KIRÁLYI HERCZEG.

György herceg, a ki, — ha isten is úgy akarja, — atyja halála után V. György név alatt fog őseinek trónusára ülni, egészen más vérmérsékletű, mint a most elhunyt testvérbátyja volt. A mig ez utóbbit zárkózottnak, hidegnek, kimértnek, az udvari etikett sza-

György herceg, a praesumptiv angol trónörökös.

bályaihoz szigoruan ragaszkodó, még mosolygói is alig tudó fiatal embernek írják a jelentések, a ki épen e miatt a közönségnél nem tudott népszerűsége szert tenni, addig öcsése, Görög herceg, úgy családjának, mint az egész angol társadalomnak becézett gyermeke. Egy londoni levél szerint Angliában általában csak *matróz-hercegnek* nevezik, a mely elnevezés ott nagy kedveskedés számba megy.

Eleven, jó kedvű, természetes ifjú, a ki olyanok mutatja magát, a minőnek a természet megalkotta, s nem szereti magát semmiféle szabályok, legkevésbé a szigorú udvari illemszabályok által feszélyeztetni. Igazán olyan, mint egy matrózifjú, ki jóízűt kaczag, ha oka van rá s nem törődik vele, ha azt mondják, hogy ez egy királyi hercegnek nem jól áll. Vidám, sőt rakoncátlan; soha sem volt olyan szorgalmas mint a testvérbátyja, nem is tanul annyit s azt a csipetnyi görögöt és latint, mit fejébe vertek, mint ő maga mondja, „hál' istennek kiüzadta.”

Mindazonáltal élesesztű, tiszta fej, szellemes és kedves társalgó, s alaposan képzett is, különösen azokban a tantárgyakban, melyek hajlamanak megfelelőek. Ilyenek például a tengerészeti pályához szükséges ismeretek. A herceg a tengerészeti vizsgát nem csak forma szerint állta meg, hanem mindenki tudja róla, hogy ő az angol hadi tengerészetnek egyik legképzettebb tisztje s hogy azt a kitünő bizonyítványt, melyet a greenvichi tengerészeti akadémiára állított ki számára, egész komolyan kell venni, mert megérdemelte.

Letevén a tengerészeti vizsgálatot, a „Truth” nevű ágyúszád parancsnokló tengerészhadnagyává nevezték ki, s ő, néhány egészen magakori fiatal tengerésztiszt kíséretében s a naszád legénységével Kanadába ment a rábizott hajóval. Ez még 1885-ben történt. Az Atlanti-tengeren rendkívül erős viharok érték a hajót, de György hercegen nem fogtak ki: hidegvérű és

Albert Viktor herceg a 10-ik huszárezred kivonulásán.

ügyes hajóparancsnoknak bizonyult. Ezzel meg is alapította tekintélyét s György herceg azóta, dacára annak a szigorú figyelemnek, melyben legénységét tartja, a legnépszerűbb tisztek egyike, kin rajongó szeretettel csüggnek alárendeltjei.

Kanadában lelkesedéssel fogadták a „Sailor-Prince”-t, hol kipihente az utazás fáradságait s igyekezett magát kárpótolni a tengeren kiállott nélkülözésekért. Egy alkalommal, midőn éj elején két tiszte kíséretében Quebec utcaiban kalandozott, négy rabló támadta meg. György herceg hamar tisztában volt a helyzettel, s mint híres boxoló, szembe fordult a támadókkal, a kik közül kettőt hatalmas ököltaszításokkal leterített, míg a másik kettőt jobbnak látta elinálni.

Úgyancsak Kanadában történt, hogy egy veszedelmes szépség csaknem hálózába keríté az ifjú herceget. De otthon meg idején értesültek a dolgról s kiadták a parancsot a „Truth” azonali visszatérésére. Otthon aztán a szigorú erkölcsös nagymama gondja volt helyére igazítani unokája elesavart fejét.

Utóbb is tett messze tengeri utakat, de ezeken csak ritkán s kis időre érintette a szárazföld kikötőit. Igazi vízipatkány lett belőle, a ki csak a szabad tengeren érezte igazán jól magát.

Testvérbátyjának halála most megszakítja tengerési pályáját, melyen különben magasra emelkedhetett volna. Nagyobb föladat, a nagy brit világbírodalom hajójának kormányzása leend rá bízva. Vajon itt is oly ügyes kormányosnak bizonyul-e majd?

EGY ÉJJELI KIRÁNDULÁS.

Bret Harte elbeszélése.

I.

Jack Hay lakháza, melyet a Kaliforniába érkező aranykeresők utjukban el nem kerültek, egy rendkívül zord téli nap délutánján, külsőjének minden visszatartó ridegsége mellett is, majdnem barátságosan hatott az emberre. A zivatar az épület egyik felét a hó alá temette, úgy hogy az alacsony kéményekből előgomolygó füst nélkül bárki is azt gondolhatta volna, hogy a házban senki sem lakik. A kökerítésen belől álló őriási jegenye- és fenyőfák, melyek meg azon időből maradtak ott, mikor ez az egész vidék rengeteg vadon és pusztaság volt, meghajoltak a zivatar ereje előtt, mintha azt akarták volna mondani: láttunk mi már ennél rosszabb időt is.

A milyen a ház külseje, olyan volt tulajdonosa Jack Hay, rideg, kopár, kőkemény természetű. Balsorsall és szerencsével egyaránt kevesett törődött. Ha a mai zivatarhoz hasonló valami bajok érték, melyek más ember kedélyét tönkre tették volna, ezek az ő bensejében ép oly csekély nyomot hagytak hátra, mint szikladarabokból épült házán a kaliforniai tél kitérősei.

Évekkel ezelőtt, mint hazájából száműzött kivándorló azért telepedett le a vidéken, mivel a magas hóban nem mehetett előbbre. Egy fenyőfából hevenyében összetakolt kunyhóban kitélel-ven, tavaszilag arra határozta el magát, hogy ő ennél tovább nem megy az ország belsejébe. A Hay nyomában érkező munkások, aranykeresők és egyéb szerencsevadászok e faháznál tartottak állomást, hol jó pénzért húst, égett bort, dohányt és a mi főbb: rossz időben menedékhelyet is találhattak.

Hay azonban nem támaszkodott kizárólag erre az üzletre, hanem lassanként termő földre tette a háta mögötti területet, mely a beléje vetett mag szászorosával fizetett. Elültetett gyümölcsfái szemlátomást nőttek, és Hay hat év lefolyása után valóságos a Kánaán földjén ült. Igaz ugyan, hogy kóborló indiánok eleinte több ízben ostrom alá vették házat, s téli időben hetekig ki nem mehetett a hús láb magas hóból, de mindez csak múlt baj volt, mely a tavasz kinyitakor megszűnt.

Végleges letelepedése után két évvel, felesége a gyermekekkel együtt utána jött; de az asszony, kit tán a hosszú távollét férjétől elidegenített, az erény útjáról letérve, egy napon valami idegen aranykeresővel az ország belsejébe szökött és Hayt négy gyermekével a faképnél hagyta. Két év múlva Hay egyik leánya, anyja példáját követve, szintén eltűnt, a nélkül, hogy szíve választójával az apa áldását kikérte volna. Ez idő óta Hay teljesen visszavonult, s nehogy az erre utazók igénybe vehessék fizetett vendégszeretét, néhány mérföldnyire beljebb egy rideg kizsáktól, de azért kényelmesen berendezett kőházat épített magának.

Mire az épület elkészült, a régi országrúton ép annyi ezer ember járt-kelt egy heten, mint a hány száz azelőtt egy egész esztendő alatt. Az öreg Hayt mindenféle mint komoly gazdát, keményszívű hitelezőt és fősvény embert ismerték, ki inni vagy kártyázni nem szokott, — de még nem is mosolyog.

Az általunk említett téli nap délutánján Hay a tágas udvar tulsó oldalán álló istállókból lakóháza felé indult, melynek egyik sarkában félig irodának, félig társalgó teremül szolgáló szobája volt. A helyiség egész bútortáza néhány székből és egy tüzmentes pénzszekrényből állott. Mint afféle kemény munkához szokott ember, Hay nem igen szeretett kabátban lenni s így ingüjban ült a kandalló előtt, melynek pattogó tüzenél kezeit melengette.

Most egy alig tizenhétéves évesnek látszó fiatal leány lépett a szobába. Hay leánya volt, ki anyja és nővére megszökése után az öreg ember háztartását vezette. A szomszédságban csak Hay kisasszonynak hívták, mivel kissé különös hangzású nevét — Zulejka — nem igen tudták kimondani.

— Mihelyt a szán előáll, — mondá leányához fordulva Hay, — utitáskámba betehetsz egyet-mást.

— Ily formán atyám haza sem jön éjszakra?

— De igen; ne számíts arra, hogy a dombon maradok. Csakis az öreg Herseleyhez megyek, hogy vele a szerződést ideje korán megkötthessem.

— Az imépt a két Wetherbel leány hajtott erre anyjokkal. Úgy hallottam, hogy a szállodában táncszalagot lesz; bizonyára odasiettek.

Hay e szavak után meg sokkal komorabb lón. — Hadd menjenek! Ha az öregek oly ostobák, hogy ily módon költik el pénzüket, mi marad majd a gyermekekre? No, de se baj, mielőtt bátyád New-Yorkból haza jön, és téged kissé a nagy világ titkaiba beavathat, te is bába mehetsz. Nem akarom, hogy miattam fiatal éveidet itt a vadonban, minden öröm nélkül töltsd el. Lám, bátyád sok pénzembe kerül, de azért nem hallottad, hogy sopánkodtam volna e miatt...

— Nem, nem, — veté közbe a leány, — pedig csak az imépt váltottad be egy kétszáz ötven dolláros váltóját, melyet bizonyára nem könyvekre használt.

— Bizony nem, — felelé Hay, — de én azzal sem törődöm, kivált ha az úri a reá itt várandó munkától nem fog visszahúzódni.

E megjegyzést azért tette, mivel egy alkalommal idősebb fiával összezerenne, e azzal fenyegette apját, hogy alkalmilag ő is olyan szállodafelét nyit meg, ha őt másra nem segítik.

— Magaról semmit sem mondhatok, — folytató Zulejka, ki pártját fogta fivérének, — de annyi bizonyos, hogy Jack a new-yorki levegőben sok jót, de sok rosszat is láthatott, miből aztán valami különös áldás alig fog reánk háramlani. Mindenesetre sajnálom, hogy semmit sem tanultam, a mi mai napság mivelnekn látszó hölgytől megkivántatik.

— Minek aztán az szokott a vége lenni, hogy az efféle tudákos és mindenféle hasztalan tudományokkal kibélelt hölgyecskék a legelső jött-mbta üve szélhámos úrfival vagy kalandorral meg sem állnak a Sacramento vizeig.

Zulejka nagyot nevetett atyja kifakadásán, mivel tudta, hogy ezáltal legelőbb elüzi rossz kedvét, melyet a multak szomorú emléke benne ilyenkor előidézi szokott. Az ajtó felé indulva mintegy habozva, azt kérdezte atyjától, vajjon készítsen-e számára vacsorát?

— Ne főzzem semmit — volt a válasz.

A mint így látszólag nem a legjobb kedvben, a kandalló előtt ülve a tűzbe nézett, ép oly modulatlannak tűnt fel, mint a tűzhely vasrészlete. Családi életét neje tette tönkre, de a szoba, melyben most ült, nem emlékeztette őt szerencsétlenségére, s így ha valami nagy út, vagy fontos üzleti dolog állott előtte mindig ide vonult vissza, hogy magát kipihenhessen.

A rossz, sőt veszedelmes időjárás dacára útra akart kelni, hogy a pénzt összekaparítsa. Az üzlet nem tartozott a tisztességes üzletek

sorába, mert arról volt szó, hogy egy nálánál gyöngébb elméjű embert oly szerződésre birjon, melyből csekély kockázattal melletl nagy haszon nézne rá. De hiszen máskor is csak az ilyen alkuk utján jutott pénzhez és lelkiismerete nyugodtan maradt, miért ne tehetné ugyanezt most, mikor alkalom nyílik rá, sőt mikor bizonyos, hogy az ő helyében máskor is megcsinálnák az üzletet? Pénz hatalmat, erőt, jólétet, egyszóval mindent jelent. E nélkül az emberek nem csak lennének, hanem egyenesen kinevetnék, a miért nem tudott jobban gondoskodni magáról.

Prémmelelt kabátját és süvegét magára kapva, homlokát oda nyújtotta leányának, ki őt megcsókolta. A szán már az ajtó előtt állott, Hay kocsis kezéből kirántva a gyeplőt, a lovak a majdnem térdig érő hóban egyszerre erős vágatásban elindultak.

Zulejka az épület hátsó részében lévő hálóterembe küldte a cselédeket, maga pedig atyja karszékebe ülve, az ottkűnn tomboló hózivatár háborgását hallgatta. Éjjel felé járhatott az idő, midőn úgy rémlett előtte, mintha valaki kiemelné a külső ablakot. A leány nem ijedt meg; hiszen mindenki tudta, hogy atyja nem szokott otthon pénzt tartani, mert a nagy szekrényben csak szerződéseket és kötelezvényeket rejtgetett; azonkívül őt-hat férfieseléd az első szóra készen állott volna. Ezért csupa kíváncsiságból az ablaktáblához lépve, azt gyorsan félrántotta. Most azonban bizonyára olyasmint látott, a mire nem volt elkészülve, mert eliskoltotta magát és tüstént az ajtóhoz futva, feltárta.

— Az istenért, Jack! te vagy!?

A megszólított megakadályozta abban, hogy az ajtó utána betegye.

— Apa nincs itthon? — kérde gyorsan.

— Nincsen.

— Mikor jön vissza?

— Az éjjel nehezen, de...

— Jó! — ezzel ismét az ajtó felé fordult, Zulejka pedig egy szánon ülő nőt pillantott meg, ki a gyeplőt tartotta kezében.

A férfiú kiemelte a nőt, ki egy könnyű ugrással a szobában termett. Sugár nővési, csinos arcú hölgy volt, s oly kedélyesen mosolygott Zulejka felé, mintha ezt már évek óta ismerte volna.

— Menj ide, — mondá a fiatal ember a szomszéd szoba ajtaját kinyitva, — mindjárt visszajövök. Nos, Zulejka, hol várhatnekn veled néhány szót?

A leány az asztalon álló gyertyát felkapva, a folyosóra sietett, hová őt fivére is követte. A két testvér egy pillanatra némán nézett egymásra. Meglepetés a leány részéről, ideges türelmetlenség a férfiú szemében. Végre Zulejka szólni akart.

— Kérlek, ne beszélj! — veté közbe a férfi, — tudom, mit akarsz mondani; magam is elmondhatnám, ha akarnám, de ez semmit sem ér. Nos, egyelőre itt vagyok. Láttad őt? Nos, ez nőm, ezelőtt három hónappal esküdtünk meg. Igenis, törvényes feleségem, mivel ezelőtt három hónappal megesküdtem. Ide azért jöttem, mivel megszökte az iskolából, — azaz már három hónap ezelőtt elmentem onnan. Az utolsó gőzessel jöttünk ide. Mostanáig a Sammit szállodában

Ingüjban ült a kandalló előtt, melynek pattogó tüzenél kezeit melengette.

laktunk, hol engem nem ismernek és azonkívül nem akartam apát úgy egyszerre meglepni, míg a teretep s a viszonyokat ki nem tanulom. Ma értsemre esett, hogy elutazott s azért őt is elhoztam, hogy vele beszélhes. Elmehetünk, mire atyám visszajön, ha csak...

— De, — mondá most a leány, — te azt mondog, hogy Dawson úr iskolájából már három hónappal előbb elmentél; hogyan lehet már most, hogy a tanár ezelőtt néhány nappal kétszázötven dollárról szóló váltót küldött ide kifizetés végett különféle könyvekért és...

— Ah igen, — hebegé a fiatal ember nyakra-valóját a tükör előtt igazítván, — ezt a váltót magam írtam, hogy a New-Yorkból ide való utiköltségeket fedezhessem. Most hát tudod! (Folyt. köv.)

I. NAPOLEON ÉS KORA.

II.

Első kudarcok.

1807 jul. 27-én tért vissza Napoleon Párisba, amaz emlékezetes hadjárat után, mely hatalmát tetőpontjára emelte, megtörve Ausztria és Poroszország erejét s szövetségesevé téve Oroszországot. Anglia még egyszer találta szembe magát Franciaország egyre növekedő befolyásával; az angol politika, mely most Pitt örökösai, Canning és Castlereagh kezébe jutott, még egyszer összeszedte magát, hogy tiltó szavát emelje a bitorló ellen, kit sikerei már-már szédítőn kezdetek. Napoleon ezéjjel tüzte ki, Európa minden trónjáról elűzni a Bourbonokat, hogy őket saját családjabelieivel helyettesítse, s hogy e tervét az olasz felszöveget is megvalósítsa, Nápoly trónjára, mint már említett, Bonaparte Józsefet szemelte ki.

A jeni csatát követő nap Napoleon még egy kísérletet akart tenni, hogy kiterjessze hatalmát Olaszország ama kis zugára is, mely még megőrizte függetlenségét a pápa fenhatósága alatt. Maga elé rendelte az akkor ép Drezdában tartózkodó Arezzo püspök pápai követet, s kifejtette előtte, hogy eltökélt szándéka elvenni a pápától világi hatalmát, ha akaratának nem enged. «Semmi szükség, hogy a pápák Róma urai legyenek. A legszentebb pápák sem voltak azok. Három millió apatagat rendelék számára, hogy illőleg reprezentálhasson, s Rómába királyt vagy szenátort teszek.»

Arezzo bátorodott egy kis haladékat kérni. «Jól van hát; februárig adok, — válaszolt a császár, — de februárban mindennek vége legyen.» — «És hova kell küldeni a pápai meghatalmazottat? Berlinbe, Varsóba, Pétervárra? Fel séged olyan gyorsan jár.» Napoleon önelégülten mosolygott. «Nem, Párisba.»

Am e tárgyalások nem sok kilátással bíztattak. Már hateraz francia várta indulásra készen a parancsot Miollis tábornok alatt, hogy az alkudozások meghiusulta esetén betörjön a pápai államokba. A pápa és környezete ellenben el volt határozva fényes példát adni a világnak Krisztus helytartója nyugodt méltóságról, szemben a durva erőszakkal. 1808 febr. 2-án Miollis bevonult Rómába, reggel 8 órakor. Lefegyverezte a pápai csapatokat s körülfogta az Angyalvárat, falai ellen szögezve ágyúit. A pápa a szent kollegium közepette várta a történéseket s a francia tisztek meg voltak lepve, mikor a bibornokokat nyugodtan látták kijönni, hogy hintóikba ülve visszavonuljanak, arczuk egyetlen izma megváltozása nélkül. Csak a pápa függesztetett ki egy ünnepélyes, de mérsékelt hangú tiltakozást az utcafalakra. De Napoleon hordái ezzel nem elégedtek meg meg; két nápolyi bibornokot, kik vonakodtak József királynak az esküt letenni, házaikból ragadták ki a esendörök és a nápolyi határig kísérték.

Még csak Spanyolország trónján ült Bourbon-sarj. Napoleon ennek helyébe is Bonapartét akart ültetni.

IV. Károly már rég nem uralkodott, méltatlan kegyence föltétlen befolyása alatt a hatalom egészen De la Paix herceg kezébe ment át. Ellenben a nép megvetéssel fordulva el a léha kegyencztől, a trónörökösben, Ferdinánd asturiai hercegen találta fel bálványát, kinek akaratát viszont nevelője Escoiquiz irányozta. Ez utóbbinak gondolata lehetett, hogy Ferdinánd herceg és Franciaország mindenható császára közt

rokoni összekötöttes létesüljön. 1807 okt. 11-én az asturiai herceg a francia követnek egy levelet kézbesített a «minden elődjét elhomályosító hősöz», melyben a császári ház valamely hercegnőjének kezéért folyamodott. Pár nap múlva azonban a már rég gyanakvó szemmel kísért asturiai herceg a király parancsára büntársáival egyetemben Madridban letartóztatott, s ugyanakkor IV. Károly is értesítette Napoleont az atyai szivét ért fájdalmas csalódásról, s közbenjárását kérte ki.

Mi sem volt kinálkozabb alkalom Napoleonnak, mint a spanyol királyi családban előfordult meghasonlás ürügyéből beavatkozni Spanyolország ügyébe. Csapatai, melyek már rég készen álltak, megkapták az indulási parancsot Murat alatt, s a spanyol uralkodó-család öröklő-órara iszonyattal várta közeledését.

Napoleon ez alatt Lajos fivérének ajánlta fel a spanyol trónt. De a dolgok mind jobban bonyolódván, végre elhatározta, hogy maga indul Bayonneba, a spanyol határszélre. Oda jött előbe Ferdinánd is, a hú Escoiquiz kanonok kíséretében.

Ápril 30-án IV. Károly és a királyné is Bayonneba érkeztek s királyi fogadtatásban részesültek. Napoleon maga állapította meg a szertartásokat. Minden jelenlevőnek, még az infansnak és Escoiquiznak is kezet kellett terden állva csókolni a királynak és királynőnek. E jelenet boszantotta a királyt és királynét, kik egész idő alatt megvetéssel függesztették rajtok tekinteteket. Mikor Duroc marsall megmutatta nekik lakosztályaikat s a két herceg őket követni akarta, a király hátrafordulva mondá: «Hercegek, önközzégyent és keserűséget hoztak ősz fejemre. Takarodjanak szemem elől!»

Napoleont megpillantva, a király sirva vetette magát karjaiba. «Támaszkodjék rám, — szölt a császár — nekem van erőm mindkettőnk számára.» «Számítok is rá» — válaszolt IV. Károly. Azután követelte a királyt a föltétlen lemondást a koronáról. Ez kereken megtagadta. Mire a király botját forgatva feje fölött: «Úgy bánok el veled, mint lázadóval, mint egy elfajult fiu érdemli, ki koronámmal együtt életemtől akart megfosztani!» Ezután csak írásbelileg értekeztek.

Mig ezek történtek, Madridban kitört a forradalom, melyet Ferdinánd barátjai szítottak alattomban. Néhány katonát felkoncezoltak. Murat egyik hadsegéde is csak csodamódon menekült a nép haraga elől. E hír nagy ingerültséget keltett Bayonneban. «Te vagy mindennek oka!» kiáltotta IV. Károly fiának. «Vérét folytatd alattvalóinknak és szövetségeseinknek. Csak-hogy néhány nappal sietted az időt, mely megszerzi fejedre a neked nehéz koronát. Add vissza ezt annak, a ki elbirja.» Anyja pedig megröghanta: «Mindig rossz fiú voltál — kiáltott szeszélylyel — le akartad taszítani a trónról atyádat, éhen veszteti anyádat, s most itt állsz, s nem felelsz sem nekünk, sem nagy barátunknak, Napoleonnak. Szólj, igazold magad, ha képes vagy rá!» A herceg komor, hallgatag maradt. Napoleon közbelépett: «Ha éjjeligen nem ismeri el atyját törvényes királynak, mint lázadót fogjuk tekinteni.»

Ez több volt, mint a mennyit Ferdinánd elviselhetett — engedni volt kénytelen. Még este létrejött a szerződés. IV. Károly elismervén, hogy ő és családja képtelenek Spanyolország-nak visszaadni nyugalmát, rendelkezésére adta koronáját a francziák császárnak. Az öreg király élethosszigani haszonélvezetre a compiégnai kastélyt és erdőt kapta, örök ezimben Chambord kastélyt és 7 millió 500 ezer frank civil-listát, Ferdinánd hercegnak a navarrai kastélyt adományozták egy millió civilistával s mindenik infans számára 400 ezer livre érvéjvedelemmel. «Ez összesen tíz millió — tette hozzá Napoleon, — az egészet Spanyolország fogja fizetni.»

Napoleon most már másik fivérének, József nápolyi királynak ajánlta fel a spanyol trónt, ki engedve bátyja hívásának, Bayonneba érkezett körülvéve a Napoleon által kirendelt spanyol deputációktól. Madridban azonban még mindig nagy volt a forrongás s lassanként kiterjed, a legutólabbi vidékre is. Egyik tartomány a másik után kelt fel s ragadt foggyvert a büszke spanyol függetlenség védelmére. Mindenütt vér folyt. Estramadura, Granada, Malaga, egymás

után tüzték ki a forradalom zászlóját s VII. Ferdinándot proklamálták királyuknak.

Ilyen viszonyok közt ért József király Madridba, hol néma fogadtatás várt rá. Elég volt itt néhány napot töltenie, hogy azt írja Napoleonhoz: «Néma félelem nagyítottja velem a dolgokat; mióta Spanyolországban vagyok, minden nap elmondom magamban, hogy élettemmel nem törődöm s önre bízom. Nem rettegek helyzetemtől, de a helyzet páratlan a történelemben; nincs egyetlenegy hívem sem».

Anglia már régóta segítette a fölkelőket pénzzel és löszerekkel, most Portugálián át próbált beavatkozni a harc esélyeibe. Sir Arthur Wellesley aug. 1-én 10 ezer emberrel kötött ki a mondógói kikötőben. Portugáliában Junot tábornok elszigetelten működött, minden pillanatban attól fenyegetve, hogy a lázadás portugál területre is átcsaphat. Az angolok Vimeirói hatoltak előre, ott várva be sir John Moore segítség-csapatának megérkezését. Junot 12 ezer emberrel ment elibök, de belátta, hogy lehetetlen egy mindenfelől ellenséges hangulatu, idegen országban magát soká fenntartani, s a cintrai kapitulációban elfogadta Portugália kiürítésének igen tisztességes feltételeit. Napoleon előtt azonban mindaz, a mi nem volt győzelem, vereség volt s haditanács elé akarta állítani Junot.

Ugyanakkor szükségét érezve az Oroszországgal való szövetség megerősítésének, Erfurtban találkozást hozott létre Sándor cszárral. A császár kapott az alkalmon, remélve, hogy megkaphatja itt annak a macska-nyelvnek, mely a Boszporus kulcsát képezi, átengedését, melyre oly sováran vágyódott.

Erfurtban Napoleon a francia elegancia minden vonzerejét egyesítette. Jelen voltak az összes német kis fejedelmek. A Theatre Français híres művészei, Talmával élőkön «Cinná»-val nyitották meg az előadások sorozatát. A császár tiltotta, hogy vigjátékok játszszanak. «A németek — úgy mond — nem értik Molière-t.»

Egy alkalmas pillanatban Talleyrand ügyesen megpendítette az ifjú császár előtt Napoleon azon eszméjét, hogy a csári családdal rokonságba jöjjön. «A császár — jegyzé meg Talleyrand — el van hátrózva a válásra; gyermeket akar, s természetes, hogy gondolata legkedvesebb barátja és szövetségese hugaira esett.» Sándor császár, mintegy jól levert ifjú elpirult; tudta, hogy ő sem mindenható családi ügyekben s talán kisse túlságos vakmerőnek is találta az új dynastia ebbeli igényeit. A nélkül, hogy a pontot többé érintették volna, elvált a két uralkodó okt. 14-én, miután együtt vadásztak a jénai pusztán. Weimárban vacsoráztak és bizalmas beszélgetést folytattak Németország legnagyobb két szellemével, Göthével és Wielanddal.

Mint hogy a spanyolországi ügyek mindjobban bonyolódtak, Napoleon 160 ezer újoncz összerírását rendelte el, hogy fölváltsák a «grande armée» Németországon fekvő kiterjedt, öreg katonáit, a kiket ezúttal személyesen készült a császár Spanyolországba vezetni. Fogadtatásukra nagy előkészületeket rendelt el. Metzben, Reimsban, Nancyban meghagyta a hatóságoknak, hogy vendégléjék meg az átutazó katonákat, gondoskodjanak számukra ünnepi beszédekről, couplet-kről, ingyen-előadásokról. Dallamokat készíttetett Párisban, melyek a hadsereg

dicsőségét ünnepeleik; «háromféle dallam legyen, — tette hozzá, hogy a katona ne hallja ugyanazt kétszer énekelni».

Ekkép készítve elő hangulatukat, Napoleon megindult régi hű csapataival Spanyolországba, miután előbb lelkes szavakat intézett hozzájuk, s lelkekre kötötte a győzelmet.

Decz. 2-án reggel a császár Madrid előtt volt. Felszólította a várost a feladásra. Sikertelenül. Most megkezdette a tüzelést s néhány óra múlva a Buen-Retiro-palota s az északi és keleti kapuk a francziák kezében voltak.

Decz. 4-én Madrid megadta magát. Minden polgárt lefegyvereztek. Napoleon és József király Pardóban ütötték föl szállásukat, kis távolságra Madridtól. A lázadó város nem volt érdemes, hogy megtiszteljék jelenlétükkel. Több nagy urat

az volt: «Csak én vagyok egyedüli oltalmazóm? úgy légy nyugodt, győzni fogsz.» Most azonban maga iratott alá a császárnóval egy oly értelmű nyilatkozatot, melyben ez magát önként feláldozni ajánkozott férje dynastia-alapítási tervei érdekében. (Jozefineval való házassága t. i. magtalan maradt.) Mikor a nép által imádozott császárné meghallotta férje komoly válási szándékát, éles sikolyt hallatva rogyott össze. Azonban engednie kellett s a válás, mely megtörte a szerencsétlen nő szívét, ünnepélyesen kimondatott. Európa dynastiái házassulandó sarjai közt most Napoleon Mária Lujza osztrák főhercegnőre vetette szemét. Az eljegyzés Bécsben történt meg 1810 márcz. 11-én s pár héttel utóbb, az esküvő is nagy fényvel végbement Saint-Cloudban ápril 1-ső napján. (Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* A rágalmazók büntetése a régi Lengyelországban nagyon szigorú volt. A rágalmazónak, mint valami kutyanak, négykézláb kellett az utcákon végig menni s a törvényszéki szolga kötelem vezette be egy nyilvános kocsimába, a hol asztal alá kellett bújnia és ugatnia s minden vendégnek joga volt őt tetszése szerint ütni vagy megrugni. Végre ugyanitt egy lerágott csontot vetnek neki, melyet szájába kellett vennie s négykézláb kimászni vele a szobából az utcára, a midőn a szolga még egyszer megrugta.

* A hadi foglyok váltásgádjája a régi görögöknel 1—3 mina (40—120 frt) volt, de Demetrius Poliorketes háborújában (307—287 K. e.) a szabad emberért 10 minát s a rabszolgáért 5 minát fizettek.

* Kolumbusz Kristófnak egykoru képét fedezték fel egy velencei család gyűjteményében. A kép a híres felfedezőt mintegy 50 éves korában tünteti fel, rokonszenves arccal s őszült hajjal.

* Kolumbusz Kristóf hajóját, a «Santa Maria»-t, melyen Amerikát fedezték fel, a chicagói kiállításon egészen hű másolatban mutatják be. A hajó 19 méter hosszú, 7 méter széles s mintegy 130 tonna sulya volt és 90 ember volt rajta, továbbá 3 árboz s öt vitorla, melyekre a kor szokása szerint keresztjegyeket festettek.

* Patti Adalina tiszteletdíja, midőn 40 évvel ezelőtt a londoni Covent-Garden színháznál szerepelt, egy óra 1000 forint volt. 1873-ban már minden egyes fellépéért 800 s 1874-ben 2000 frtot kaptak. Legjövendelműbb volt amerikai kórntja, 1883-ban, midőn egy fellépéért legalább 10,000 forintot fizettek s e mellett kikötötték, hogy a brutto jövedelem felének esetleges többlete is az övé legyen.

* A legrégebb képes hetilap, a londoni «Illustrated London News», a jelen év május 9-én tölti be fennállásának 50-dik évfordulóját. A lipsei képes hetilap valamivel fiatalabb.

* A bolygók hőmérsékletét újabban Khristian-son vizsgálta meg, s számításai szerint az átlagos hőmérséklet Celsius fokokban a következő volt: Mercur +210, Venus +57, a Föld +150, Mars —34, Jupiter —150, Saturn —180, Uranus —209, Neptun —211. A hőmérséklet tehát összekötetésben áll az egyes bolygók távolságával a naptól. Ha ez a kutatás igaz, a Marson nem élhetnek a földi lényekhez hasonló szerves lények.

* Óriási mikroszkopot állít ki egy müncheni optikus a chicagói kiállításon. Ez a tárgyakat 11,000-es, sőt, ha a lencsét vaselinbe áztatják, 16,000-es nagyságban mutatja. Egy 11,000 gyertya fényű lámpával kivetített képen a szabad szemmel alig látható ezet-féreg 30 méter hosszának látszik s a legfinomabb liszt is kavicsként tűnik fel.

Mikor Jozefine császárné meghallotta férje komoly válási szándékát, éles sikolyt hallatva rogyott össze.

elfogtak, Saint Simon marquist halálra is ítélte, mint volt francia emigránst. De ez ítélet még a francziák körében is ellenszenvre talált s nem hajtották végre.

Álmai legmerészebb vágyai mentek teljesebbé s hatalmas kényúrnak, most még csak egy dolog volt hátra, hogy egyenrangúnak mutassa magát Európa legrégebb s büszkébb dynastiáival. Es ezt a lépést is megtette. Egy 1809 decz. 15-én tartott családi tanácsban Napoleon a leghatározottabb alakban vetette ismét szónyegre a nejétől, Jozefine császárnétól való elválás régóta táplált eszméjét, hogy politikájának sikereit Európa legtisztább vérű uralkodó családjaival fennálló atyafisággal is megpecsételje. Pár évvel előbb még, mikor Jozefinét ez iránt kérdezte, s azt a feleletet kapta tőle, hogy: «Mit szóljak én, ha az egész világ ellenem van, s csak te vagy egyedüli oltalmazóm?» — válasza

A jelölt bevonulása a vasuti állomástól szánkókon.

Cserna Károly rajza.

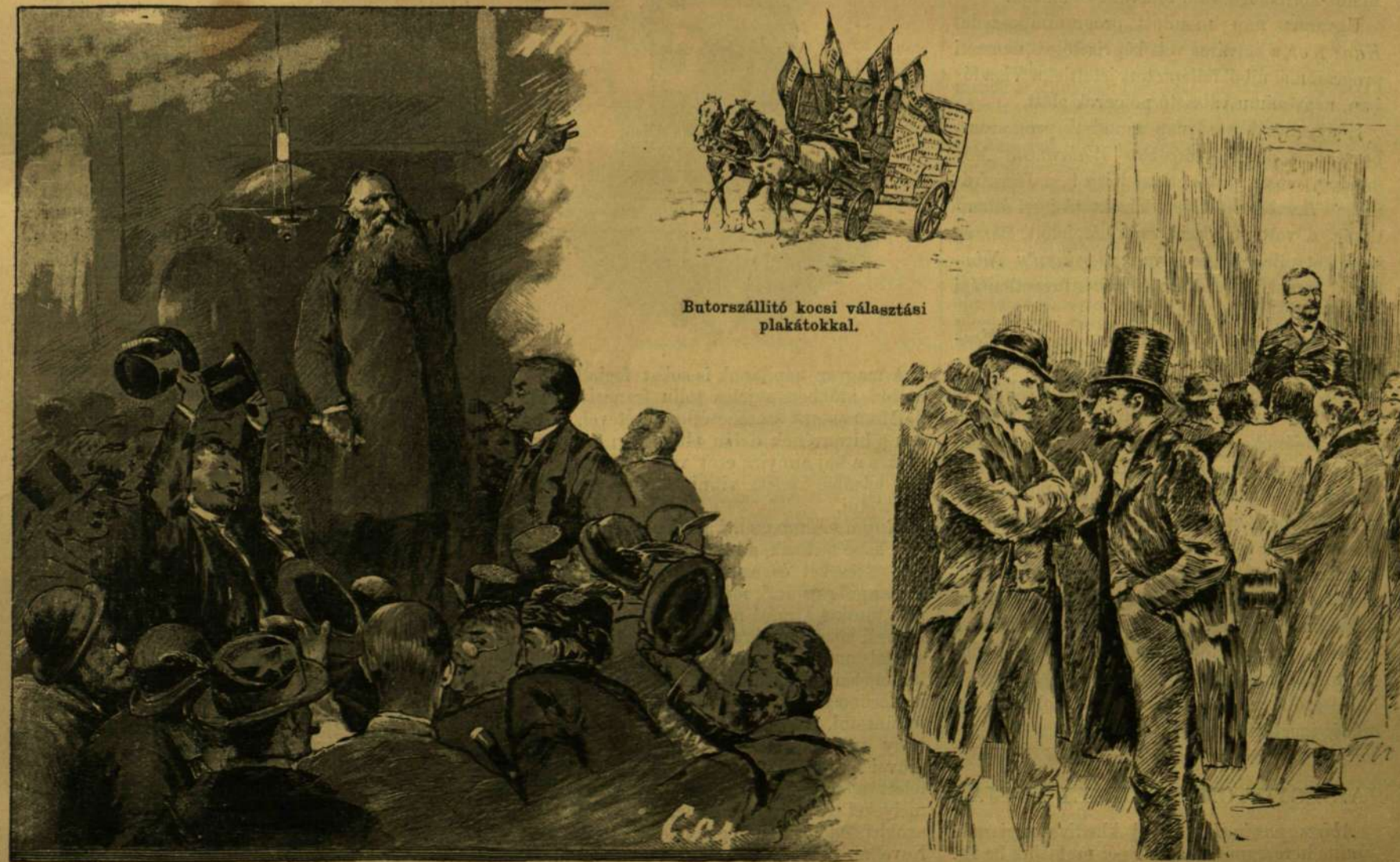

Egy utczasarak a Józsefvárosban, Budapesten.

A Podmaniczky-párt lakomája a Hungária-szállodában január 16-án.

Kimnach László rajza.

Butorszállító kocsii választási plakátokkal.

Cserna Károly rajza.

Görö Lajos rajza.

Herman Ottó programbeszède január 17-én Kőbányán, a Szabó Márton vendéglőjének termében.

Egy csoport a vigadó kis termében báró Kaas Ivor január 17-iki programbeszède alatt.

VÁLASZTÁSI MOZGALMAK BUDAPESTEN.

A kép, melyet most a választási «hadjárat» a vidéken nyújt, külsőleg mindenestire lényegesen különbözik a multban megszokottól. Körülbelül úgy, mint a téli táj a nyári tájtól.

A fővárosban a különbség nem oly szembe-tünő. Itt nyári választások idején sem jászerepel a szabad ég, a szabad mező, a szabad tér. A mozgalom a nagy számmal rendelkezésre álló zárt helyiségekbe szorul, melyek felé tágasak arra, hogy befogadják a jelölt és támogatói beszédeinek meghallgatására a választóknak százait vagy akár ezreit.

Az utcák pedig nem sokat törődnek vele, tél van-e vagy nyár. Ezeket nem igen szakad meg a közlekedés, s akár milyen hó essék is ma, holnapra már eltakarítják a hókékek s a seprőknek, lapátoknak mozgalomba hozott ezrei. Ép oly kényelmesen roghatnak rajtuk végig a korteseket szállító kocsi, a föllobogóztó omnibuszok s most már a rengeteg butorszállító szekerek is, melyek elől föl vannak lobogózva, míg oldalait ritkító színi plakátok borítják egyik vagy másik jelölt nevével, s úgy vonulnak lassu méltósággal a tágasabb utcákon végig.

Színes plakátokkal egyébiránt tele van minden utca-sarok. Két három ellenjelölt neve békén fér itt meg egymás mellett, míg a nevek viselői ádáz szóharcot viselnek egymással.

A mult vasárnap indult meg nagyobb arányokban a szőzőn. A belvárosnak két ellenjelöltje van. Báró Podmaniczky Frigyes szabad-elvű párti jelölt már régebben megtartotta programbeszédét s szombaton a Hungáriában, diszlakoma volt tiszteletére. Képünkön látható közepűt maga a jelölt, körülötte a párt korifeusai, jobbra Kautz Gyula főrendiházi tag, az osztrák-magyar bank alkormányzója, továbbá tőle Szivák Imre volt országgyűlési képviselő, balra Ráth Károly főpolgármester, Láng Lajos pénzügyi államtitkár, Müller Kálmán, a Rókus-kórház igazgató-főorvosa és mások.

Ugyanaz a nap mondott programbeszédét *Kaas Ivor*, a belváros volt képviselője s nemzeti programmal újból fölleptetett jelöltje, a Vigadóban, nagyszámu választó polgárok előtt.

S ugyancsak vasárnap mondtak programbeszédüket a Lipótvárosban *Wahrmann Mór* (boldog ember, nincs ellenjelöltje!), a Józsefvárosban *Berzeviczy Albert* közoktatásügyi államtitkár, a volt képviselő és újból jelölt. Bezzeg neki két ellenjelöltje is van: *Horánszky Nándor* a nemzeti és *Halász Olivér* a függetlenségi párt részéről.

A Ferencváros függetlenségi jelöltje, *Herman Ottó*, két helyen is mondott beszédet e napon, egyiket a városban, másikat a szintén e kerülethez tartozó Kőbányán, a Szabó Márton vendéglőjének nagy termében, mely szorongásig megtelt választókkal, kik lelkes éljenzéssel kísérték a billiárd asztalról beszélő jelölt szavait.

A főváros kényelmes berendezése télen sem teszi nehezzé a honpolgári lelkesedést. De hány vidéken nagy a szükség, hogy hazafias fölbuzdulás pótolja az időjárás hiányos melegét. Bundába burkoltan száll kocsi helyett szánkóba a jelölt a vasút fűtött fülkéjéből kikelve s úgy vonul illő kísérettel a választás székhelyére, a hol legtöbbször maga sem tudja, hol fogja beszédét megtartani.

AZ EGYIPTOMI ALKIRÁLY ANYJA.

Abbas pasának, az új khedive anyjának, *Emine hercegnőnek* arcképét mutatjuk meg itt. *Teufik* pasa 1873-ban kelt össze *Emine hercegnővel*, kivel különben, mint nagybátyjának,

EMINE HERCEGNŐ, AZ ÚJ KHEDIVE ANYJA.

Abbas pasának unokájával, közel rokonságban állott. *Teufik* pasa, az elhunyt khedive annyira szeretete és becsülete nejt, hogy háremet egyáltalában nem is tartott.

Emine hercegnő mind európai modorban neveltette gyermekeit. Ő maga francia divat szerint öltözködik, nem követi a keleti semmit nem tevés, a dohányzás és édességek majszolásának szokását, hanem úgy él, mint bármely főrangú európai hölgy. Mindenki, ki e kiváló hölgyet megismerte, dicsérei úgy szépségét, mint finom modorát. Az új khedive, *Abbas* pasa, rajongásig szereti édes anyját, kinek erkölcsi a fiatal uralkodóra bizonyára a legjobb hatást fogják gyakorolni.

GUY DE MAUPASSANT.

A magyar napilapok is sokat foglalkoztak az utóbbi időkben a jeles tollu francia író, *Guy de Maupassant* szerencsétlen esetével, ki életének s hírnevének delén elméjében megzavartott, s a baj annyira erőt vett rajta, hogy örültek házába kellett vinni, kényszerzubbonyba öltöztetni.

Guy de Maupassant a Zola irányát képviselő írók közé tartozik, s mint mestere, ő is rajzokat, elbeszéléseket és színműveket ír s különösen híres apró rajzairól, melyekben nagyobb mesternek tűnik fel, mint nagyobb műveiben. A jelen kor írói között apró rajzokat kevés tud oly művészettel megírni, mint ő. Előadása élénk, s különösen világos, a legesekélyebb tárgyakat is közönségesen észre nem vett módon tudja feltüntetni, beléjük új életet önteni, a nélkül, hogy túlozna. *Guy de Maupassant* legszebb művei «*Une Vie*», «*Bel-Ami*», de mindenkifelelt a napi lapokban közölt egyes tárcái, melyeket oly tömör rövidséggel ír, hogy azokban jótörőn egy felesleges szó sincs. Novellái, melyekben szintén a naturaliztikus irány követőjének mutatta magát, a modern francia irodalom legjelesebb termé-

keihez számíthatók, ámbar tárgyak legtöbbször kényes. Regényei és «*Musotte*»-ja, melyet a nemzeti színház is bemutatott, kevésbé sikerültek. Cannes villájában érte utól végzete a 41 éves férfit, ki lázas izgatottsággal dolgozott «*Angelus*» című regényén, melylyel meg akarta előzni Zola regényét a német-francia háborúról.

Maupassant normandiai születésű s a természetnek kiváló barátja. Párisban nem érezte jól magát soha, s különösen szenvedélye volt a tengeren csónakázni. Elméjében is ott tört ki rajta először, s e baj hatása alatt egy alkalommal uti társnőjét a tengerbe akarta dobni. Különböző vagyonos ember és szeretetreméltó modorú. Baja valószínűleg gyógyítható, bár írói tehetségét aligha nyeri többé vissza.

MAGYAR UTAZÓ AUSZTRÁLIÁBAN.

Napilapjainkban is említve volt az a hír, hogy az őszi tudományos expedíció indult a kontinensről Ausztráliába, melynek egy magyar tagja is van. Minthogy még bukaresti együttlétünk folytán személyes jó barátságban állok e magyar emberrel, érdekesnek tartom — saját szavai és levelei után — részletesebben megismertetni az olvasót az expedícióval, mely már messze tengeren vitorlázik az indiai vizeken.

Ez érdekes új expedíció szervezője és vezetője *Grubauer Albert* müncheni fiatal ornitológus, ki, mint vagyonos ember, önelhatározásából, megbízatás nélkül indult utjára, egyedül tudományos hajlamának engedve, melyekért nejt is otthon hagyta. Az expedíció célja az ausztráliai szigetek legnagyobbika, Új-Guinea hollandi fele még ismeretlen részének tudományos kikutatása és mindennemű múzeumi, néprajzi, de különösen ornitológiai gyűjtések eszközlése. A 3-4 évre tervezett expedíció utiköltségeire kétszáz ezer márká áll rendelkezésre és személyzete öt európaiból áll, kik a következők: *Grubauer Albert*, mint vezetőfőnök, ennek szolgálja, aztán a magyar *Fenichel Samu* praeparator és gyűjtő, továbbá egy fényképész-rajzoló s egy orvos. A védő csapatot Ausztráliában, a malayi törzsből fogják összeállítani.

Az említett magyar, *Fenichel Samu* nagyenyedi fiú, az ottani főiskola volt növendéke, 24 éves, rendkívül ügyes fiatal ember, ki már iskolás éveiben folytonosan régészeti ásatásokkal és természetrajzi gyűjtésekkel foglalkozott, s önzorgalmával, *Herman Ottó* jeles tudósunk példájára, annyira vitte, hogy 1888 nyarán Bukarestbe menvén, három év alatt szakszerűen berendezte az ottani elhanyagolt régészeti múzeumot, melynek segédőrévé is kineveztek.

Mint ilyen, az utóbbi két évben Dobrudzsában, az *ádán-kliszi-i* nagy római vártelepen ásatott szorgalmasan főnökével, *dr. Tocilescu György* múzeumi igazgatóval, kinek jobb keze és mindenben megbízható szakembere volt. Itt ismerkedett meg utazónk az elmúlt nyáron egész véletlenül a bajor *Grubauer*rel, ki ornitológiai tanulmányok s a Duna deltájában való vadászás végett utazott le oda.

Fenichel (ki alapos muzeológiai ismereteivel szerencsés, döntő hatást tett *Grubauer*re) örömmel fogadta a német ornitológus ajánlatát és 1891 aug. 6-án el is indult Bukarestből, előbb Nagy-Enyedre búcsút venni szülőitől, aztán Budapestet át Münchenbe. Itt 6 hétig dolgozott *Grubauer*rel az expedíció főszerelésén és csak szept. 30-án indulhatott ki útjára, Hamburg kikötőjéből, az expedíció «*Salatiga*» nevű bérelt gőzhajóján. Amsterdam és Southampton érintésével, okt. 15-én délelőtt érkezett a hajó a gibraltári szoroson át Genuába, hol az oda vasúton jött *Grubauer* is felszállt a hajóra.

A mint *Fenichel* barátom írja, időjárásuk átlag jó volt. Az éjszaki tengerben csak táncolt a hajó, hanem a biscayai öbölben két és fél napig tartó hatalmas vihart állottak ki, mely alatt *Fenichel* is 24 óráig szenvedett az elmaradhatlan «*kellemes*» tengeri betegségben.

Genuából másnap indult tovább az expedíció kelet felé, a suezai csatornáknak és okt. 22-én ért annak torkolatához Port-Saidba, mely *Fenichel* közlése szerint 4002 tengeri mérfnyire van Hamburgtól. Útjuk innen *Ceylon*-sziget érintésével a malabai csatornán át *Singapore*ba,

majd *Batáviába* és ugyancsak a holland-indiai Jáva-sziget éjszakai partján fekvő *Sorabaya*-ba vitt, hova nov. 20-án érkeztek meg egészségesen. Legutóbbi levelét is, (mely 38 napig utazott hazánkig) innen írta hozzám *Fenichel*, nov. 24-ikéről keltezte és benne a következőket közli velem:

«*Jáva* a kikötőjébe azért jöttünk, hogy innen menjünk *Uj-Guinea* hollandi részébe, de a tervünk meghiusult, mivel huzamosabb ideig kellene itt várunk egy alkalmas hajóra, az ép e napokban kitört kolera miatt elrendelt vesztgár következtében. Ezért tehát 26-ikán visszaindulunk hamburgi derék «*Salatiga*»-hajónkon *Singapore*-ig és innen megyünk aztán decz. 15-én *Uj-Guinea* német részébe, melynek *Hatzfeldt-Hafen* nevű kikötőjébe remélhetőleg új-év napjára érünk be, honnan majd részletesebben fogok írni ugy eddigi élményeim, mint e távoli világrész földje- és népeiről.»

További utitervüket természetesen még nem tudom, de bírom *Fenichel* barátom, ez életrevaló magyar ifjú ígérését, hogy az expedíció útjáról, kutatásairól hűségesen s a mennyire lehet, sürin referál és én szerencsés leszek fiatal utazónk kilátásba helyezett tudósításait késedelem nélkül közölni a «*Vasárnapi Ujság*»-ban.

VERESS ENDRE.

MESTERSÉGES ESŐ.

Az éjszak-amerikai államok szenátusa 10 ezer dollárnyi díjat tűzött ki a mesterséges eső kérdésének tanulmányozására, a miért is ezen rendkívül érdekes tárgy megvitatása általános feltűnést keltett mindenfelé. Ez elhatározás folytán a szenátus földmívelési osztálya (földmívelési minisztérium) *Dyrenforth* tábornok emlékelete alatt egy *Myers, Ellis Carles*, léghajósok, továbbá *Powers tanár* («*A* háború és időjárás» című híres munka szerzője) urakból álló bizottságot *Nelson Morris* urnak *Midland*-ban (Texas állam) fekvő birtokára küldött ki, hol a tudományos gyakorlati kísérletek a múlt évi augusztus 5-én megkezdődtek.

Midland vidékén sehol sincsenek folyók vagy tavak, és három esztendő óta nem volt eső, a miért is a földek és kertek öntözését földalatti csatornák által kellett eszközölni. Az esőcsinálók (rainmakers) néhány tucat léggömböt, nagymennyiségű dinamitot, egy «*Rackarock*» nevű új robbanószert s egyéb vegyszeti anyagokat és röppentyűket hoztak magukkal. A mondott napon a vidék legmagasabb pontjára mentek.

Az első léggömb megtöltése négy óráig tartott. Midőn a léggömb meggyújtására került a sor, a léghajósok azzal a kifogással éltek, hogy az a vegyszer — *Powers tanár* — dolga, míg ez utóbbi azt állította, hogy a léggömbökkel való bánás csak a léghajósokat illeti. Mindenki tudta hogy e műtét életveszélyes jár. Végre *Powers tanár* elindította a léggömböt, mely két mérföldnyi távolságban szétrobbant. A következő éjjel *Midland* és *Stanton* vidékén hat angol mérföld területen erős eső esett.

A sikerült kísérlet után *Dyrenforth* tábornok a robbanások számát tetemesen megszorította.

Az augusztus 26-iki kísérletet a new-yorki «*World*» című napi lap következőképen írja le: «*Csillogos és teljesen csendes éjszaka volt, bátran fel lehetett tenni, hogy a legközelebbi 48 óra alatt nem lesz eső. Éjjelkor nyugati szél támadt, mire ől egyenként 150 font dinamittal és 200 font Rackarock-kal megtöltött léggömböt eresztettek fel. Magától értődik, hogy a siker nem következett be rögtön, a légmérő emelkedett és szép időt jelzett. Három óraker éjjel után az elégett léggömbökből támadt füst irányában felhők mutatkoztak, melyek a láthatárt gyorsan elborították, négy óraker pedig erős villámlás és mennydörgéssel beállott az eső, mely nyolc óráig eltartott.»*

Farwel szenátor, ki a mesterséges esők ügyét a kormány keblében elejétől kezdve erősen pártolta, nincsen még a mostanáig elért sikerrel megelégedve, s a kísérletek folytatása oly czélból lőn elrendelve, hogy az okozal és a hatás közt fennálló összeköttetések határozottan megállapíthatók legyenek.

KÉT BIBORNOK HALÁLA.

MANNING BIBORNOK.

Manning Henrik Edvard bibornok, Westminster érsek, Anglia primása, f. hó 14-én meghalt. *Manning* 1808 július 15-én *Totteridge*-ben (Angliában) született, hol atyja jó módú protestáns vallású kereskedő volt. Tanulmányait az oxfordi egyetemen végezvén, a papi pályára lépett. Mint chichesteri esperes a pusseyitikus* mozgalomhoz csatlakozott és 1850-ben a katolikus vallásra tért át. Wiseman bibornoknak 1865-ben bekövetkezett halála után Westminsteri érsek és Angolország primása lőn, 1875-ben pedig a bibornoki kalapot kapta. *Manning* nemcsak az angol katolicizmus elismert feje, hanem egyáltalán kiváló katolikus egyháznagy volt. A pápai csalhatatlanság dogmáját feltétlenül védelmezte, de azért minden látszólagos vallási türelmetlenség dacára az orosz zsidók üldöztetése ellen nyíltan kikelt. 1874-ben Londonban egy katolikus egyetemet alapított, s jövedelmének és vagyonának nagyobb részét erre fordította.

SIMEONI BIBORNOK.

Ugyanazon a napon halt meg *Simeoni János* bibornok Rómában. *Simeoni* 1843 óta a római «*Propaganda*»-ban (Congregatio ad propagandam fidem) mint tanár működött, utóbb különféle diplomáciai küldetésekben, nevezetesen mint pápai nuncius szerepelt. *Antonelli* bibornok halála után államtitkár és a paloták felügyelője lett. XIII-ik Leo pápának trónra lépte óta *Simeoni* a római világhírű «*Propaganda*»-élen állott.

*Pussey Edward, volt katolikus hittérítő és felekezeti alapító.

DIVATTUDÓSÍTÁSOK.

Páris.

Az ember igazán nem tudja, hogyan öltözködjék e pillanatban. Ma ölmos eső, bokáig érő éarral, holnap kemény fagy és a téli bundák ismét előkerülnek, úgy, hogy mindig a hosszú köpeny és a rövid kabátka közt lebegünk. Nagyszerű ötletnek tartjuk mindenestire az egyszerű, rövid szoknyát, mely most

a helyzetet uralja és legfeljebb a szalonban vagy színházban nyeri vissza hajdani hosszúságát. Láttunk nagyon elegáns hölgyeket oly rövid szoknyákkal, melyek a karmantyú vagy az esernyő szabad használatát megengedik. E czéla egy hátul alkalmazott oxydált ezüstből készült csat a szoknya kívánt hosszát fentartja, a nélkül, hogy azt a kéz segítség kellene hozzá. Valószínűleg a page-ok, (önműködő uszlyhordó) régi és ódonszerű szerkezetét akarják feleleveníteni, melylyel a ruha hátsó részének hosszát kedvünk szerint féken tarthattuk. A karmantyú könnyebb használhatósága végett legújában gyönyörű mivű ezüst vagy aczél láncokat láttunk, melyek különösen zord időben czélszerűek. Bundák dolgában annyit mondhatunk, hogy az úgynevezett könnyű, belés nélküli bundák teljesen mellőzöttek. Az elegáns világ erős posztóval behúzott és csakis ritka szőrméből készült bundákat visel. Száraz hidegben a hosszú vidra vagy asztrakan kabátka kerül elő és a testhez simuló hajlékonyágánál fogva magas hölgyeknek nagyon jó áll. Láttunk estélyruhát *Pompador* broché-ból, világos zöld, könnyű, selyem test, apró róza csokrokkal. A szoknya szintén brochirozva, oldalain fel van hasítva és alján rózaszín himzést mutat. A derék díszítése rózaszínű selyem, a vállakat csipke alaku gallér takarja el.

Feltűnt egy *Worth*-nál készült estély-öltöny, galamb-szürke *Crépe de Chine*-ből, fehér csipkével. A felső szoknya magas fordorral és galamb-szürke bársonyból kötött csokrokkal. A kötényt egy szintén ily színű bársonyszalag fűdi el, mely alatt a csipkeszék kilátászanak. A derék gömbölyű szabású és hátul egészen síma, elől pillangó alaku fodrokat mutat. Az óv a la directrice, a fél hosszú újjak szintén «*Crépe de Chine*»-ből készítvék s az egész öltöny díszét emelik.

Nem kevésbé elegáns egy béli öltöny, crème színű tulle-ból, világos gészín alappal. A szoknya áttört tulle, oldalain arany paszomántos ezüst himzéssel. A derék alacsony kivágva, tulle-ből készült ingesével. A bő tulle-újjak a könyökönél összehúzza, egy kis fodrot mutatnak, melyet tetszés szerint magásra vagy alacsonyabbra le lehet húzni, a mint ezt a kar alakja megkívánja.

London.

A londoni előkelő világ termeiben most már nem csak jelmezes bálók, hanem jelmezes thea- és zeneestélyek is napirenden vannak, midőn a látogatók részint eredeti, részint történelmi hűséggel utanzott középkori jelmezekben vagy úgy nevezett *genre* alakokban jelennek meg. A roppant fényvel, és hozzáértéssel járó divatot a Párisban tartózkodó amerikai gyarmat hozta be, s miután különleges dolgában az angol főnemesség mindig elől szokott járni, a «*Jelmezes otthon*»-ok mostanában a rendes béli vagy estélyi öltözetet teljesen kiszorították. Erzsébet és *Stuart Mária* korbeli jelmezekben kívül, leginkább a XV. vagy XVI-ik Lajos idejéből való női és férfi genre-képeket kedvelik. A különféle trianon-i alakok, u. m. udvari hölgyek, kertészek, pásztornők azon időbeli hajdíszen és a legkisebb részletig hiven utanzott ruhákban, festői látványt nyújtanak. Minthogy a londoni divat-idegy a nyári hónapokra esik, jövő tavaszra a különféle «*kerti fogadások*» a fiatalok valószínűleg csak jelmezekben fog megjelenni. Ebből első sorban a festőművészek huznak nagy hasznót, kiknek hozzájárulása nélkül a jelmezek összeállítása és elkészítése nem is gondolható. Holmi arkádiai emlékek mindig nagyon regényesek szoktak lenni, s így az általunk is bemutatott *Watteau*-féle pásztornőnél szebbet és kedvesebbet alig lehet gondolni. A ruha alsó szoknyája világos sárga selyem, világos-piros szegélylyel és színes himzéssel. A *Watteau*-derék sárga és piros szalagokkal van díszítve, míg a kar középig érő szők újjakon szintén piros selyem himzés látható.

A TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT JUBILEUMA.

Ötven esztendeje múlt, hogy a magyar tudomány néhány lelkes barátja összeállt, s megvettette alapját a most oly virágzó Természettudományi Társulatnak. Kezdetben sokat kellett küzdenie, majd később a mostoha politika viszonyai közt működése is megszakadt, de mikor a nemzeti élet újra neki pezsgült, a Természettudományi Társulat évről-évre izmosodott, s a természettudományok népszerűsítésére, terjesztésére a leghatalmasabb tényező lett. Évek óta a külföldi és hazai tudományos irodalom legkitűnőbb munkái jelennek meg kiadásában.

A felszázados múlt emlékének e hó 17-ikét szentelte a társulat. Egyszerű, de benső volt az

farsangi mulatságokat az elite-bálok közt. Ezúttal is jól sikerült. Megjelent Jenő főherceg is, hg. Lobkovitz hadtestparancsnok kíséretében. A tánczrend miniatúr emelő darut ábrázolt, melyen egy kis arany szivecskét lehetett felhúzni. Az alján volt elhelyezve a tulajdonképeni tánczrend, egy kis atlasz-könyvecské alakjában.

A műegyetem új palotája. A fővárosban emelt középületeknek meg van az a végzetük, hogy a mint elkészülnek, rövid pár év múlva nagyon szűknek bizonyulnak be, legyen az városháza, indóház, kórház vagy posta-palota. Így jártak a műegyetemmel is, melyben egyes szakosztályok csak szorongva húzódnak meg. E baj megszüntetésére a miniszterium a szomszédos Esterházy-utcai telken új palotát emeltetett, mely már teljesen készen áll. A műegyetemi tanács tervai szerint a mérnöki és építészeti szakosztály május havában átköltözködik a díszes, új épületbe. Az elkészült palotát a héten Csáky Albin gróf, közoktatásügyi miniszter Berzevicsy Albert államtitkár kíséretében, hosszabban megsejmelte s azt a céljának megfelelőnek találta.

A szatmári új színház. Szatmár-Németi városában e hó 14-ikén nyílt meg az új állandó színház. Második állandó otthon ez már Tháliának, melyet Szatmár emel. Az első 1848 márcziusában nyílt meg, most pedig új, díszes színházzal cserélték föl, mely kényelmes és modern berendezésű, vízvezetékekkel, függőgönggyel, villamos világítással. Közeli szászkerületbe került.

A megnyitó előadásban műkedvelők vettek részt. Szatmármege, Debrecezen, Nagyváradon, Nagy-Károly városok, az orsz. színészegyesület küldöttségileg volt képviselve. Mátyás Lajos szatmári főgymnáziumi tanár pályanyertes prólogjában a szatmármegei születésű Maróthy Margit (a budapesti nemzeti színház tagja), Benedek Gyula és Sárközi Árpád nyitották meg az est műsorát; a szatmári dalegyesület «Himnusz» után Jókai «Szigetvári vértanúk»-jának első felvonása következett, Komócsy József alkalmi prólogjával; emezt Sárközi szavalta, amabban Maróthy Margit s a nemz. színház tisztelti tagja: Feleki Miklós is játszott. Végül a honföldi elnéklése után a «Felolvasónő» című színművet adták elő nagy tetszés közepett.

Zala György műtermében. Zala György jeles szobrászunk műtermében több érdekes mű van most munkában, részben már készen is.

A budai homvédelemekkel már régebben elkészült a művész. A gipsz szobrot pár nap múlva küldik Brüsszelbe, hogy ott ércebe öntsék. Augusztusra már itt lesz a kész szobor s akkor kevés idő multán leleplezik. A talapat városbarna pettyes svéd gránit és sötétzöld kekesbe játszó labradoritól készült. Szép szobrászi mű gr. Andrássy Gyula goth stílusú szárköfűgája, fejtől az Andrássy grótok kettős cimerevel és lábtól leány, gr. Batthyány Lajosné szül. Andrássy Ilona grófnő bánatosán terdelplő alakjával. Az egész mű carrarai márványból készült és a tőke-terebesi mazuolomnak lesz dísz. Ugyanez gr. Andrássy Gyula kegyeletos emlékül készült a kraszna-horkai várakaplnába, dombornívű mellképe cimkerkeretben. Munkában van Csukási József sírszobrának mintája is. A mellszobor talapatának lépcsőire borulva gyászos géniusz teszi le a koszoruját. Készülő félben pedig Beniczky-Bajza Lenke, gr. Károlyi István (vadász ruhában) és a primási jószágok volt-igazgatója, Forster János mellszobra. Még egy kegyeletos mű: egy korán elhalt 3 éves fiúcska szobra, a kis fiú törésre hajlit kezeiben egy cserfa galyat.

Szabadkőművesek palotája Budapesten. Magyarország symbolikus nagypáholya, a Lipótvárosban a sólyom-utczában, állandó palotát készült emelni, a melyben nemcsak a saját és a többi fővárosi páholyok tanácskozási és irodai helyiségei nyernének elhelyezést, hanem a melyben egy népkönyvtár, továbbá a környékbeli iskolás gyermekeknek telen át való élelmézésére egy minta konyha rendeztetnék be. Az egyesület arra kéri a fővárost, hogy az épület ezúlján szükséges telket vagy ingyen, vagy pedig a lehető legkedvezőbb feltételek mellett engedjen át. A tanács a kérvényt véleményadás végett kiadta a pénzügyi és gazdasági bizottmányának.

Ajándék a nemzeti muzeumnak Guatemalából. Schlesinger Lajos ezredes és guatemalai nagybirtokos, hazája iránti halála jeléül, középamerikai ethnografiai gyűjteményét, indus lakók műipari tárgyait, régiségeket, madarakat stb. küld a nemzeti muzeum számára.

Schlesinger 1849-ben hadnagy volt, s mint komáromi kapituláns Amerikába ment, hol akkor Lopez tábornok toborzott önkényteseket, hogy San-Domingó szigetéről a spanyol kormányt elfűzze. Az első siker után azonban a spanyol sereg megverte a felkelőket, Lopez agyonlőtte, Schlesingert pedig

Afrika, a centai sziklaerdőbe vitette s ott elzáratta. Neki azonban sikerült börtönéből a tengerbe ugorva megszabadulni, honnan egy amerikai hajó megmentette. Amerikába érve résztvett a középamerikai háborúkban, tetemes vagyonra tett szert s most megemlékezve magyar eredetéről, Pulszky Ferenczhez meleg hangu francia levelet intézett, értesítve őt a küldemény útnak indításáról.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

Table with subscription rates for various editions of the newspaper, including annual and semi-annual rates for different locations.

A «Vasárnapi Ujság» társalaja, a most már 38-ik évfolyamában lévő «Politikai Ujdonságok» a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hű összeállításban tárja az olvasó elé, s a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napi lapokban elszórtan jelen meg, úgy hogy e lap, kivált vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napi lapokat is lehetőleg pótolja.

A «Politikai Ujdonságok»-hoz «Magyar Gazda» című, kéthetenként megjelenő gazdasági és kertészeti lap van csatolva s ezen felül rendkívüli mellékletekkel is bővítve lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két úrre terjedő tartalma.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

KAROLY SALVATOR főherceg temetése január 22-én délután történt meg az udvar jelenlétében. A kapuczinusok bécsi templomának kriptájában helyezték örök nyugalomra. A király 16 napi udvari gyászt rendelt el. A főhercegi palota házi kápolnájából e hó 21-ikén este vitték át a holttestet a Burg-templomba, s innen kísérték a sírba.

ALBERT clarenci herceget január 20-án temették el a windsori Szent-György kápolnában. Viktória királynő, kit unokája halála nagyon lesújtott, nem jelent meg. A temetés napján Londonban a legtöbb izlet zárva volt. Viktória királynő férjének halála óta London még nem látta a gyásznak ilyen nyilvánulását. A temetés délelőtt 10 órakor kezdődött. A gyászmenet Sandringhamból a Wolferton-pályaudvarba vonult. A walesi herceg és Fife herceg gyalog, a walesi hercegnő leányával, György herceg, Teck hercegnő és Teck Mary hercegnő kocsin mentek a kopsors után. A menet délután 3 órakor érkezett meg Windsorbá, hol a kopsorsó testőr huszárok kísérete mellett a Szt.-György kápolnába vitték. A királyi hercegek és az idegen fjedelmi személyiségek képviselői követték a kopsorsót. Az istentisztelet a rochesteri érsek tartotta. A holttestet este helyezték örök nyugalomra a legközelebbi rokonok jelenlétében.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: KOVÁCS JÓZSEF, vác-szent-lászlói plébános és nyug. esperes életének 72-ik, lelkipásztorkodása 48 évében. — STORLÁR GYULA, a kassai m. kir. gazdasági tanintézet rendes tanára, 48 éves, Kassán. — MIKE GRÖRGY, a nagyszabeni pénzügyigazgatóság nyug. irodafőnöke, 86 éves. — LILLIS KÁROLY, a szegedi ipar- és kereskedelmi kamara elnöke, Szegeden. — PESSÓ MEDÁRD, ügyvéd és megyebizottsági tag, Váczott, életének 64-dik évében. A provizorium alatt Pestmege központi főszolgabírája volt. A boldogultban dr. Ballagi Aladár egyetemi tanár apósát gyászolja. — KRAMER GRÖRGY, volt m. kir. helytartótanácsi segédhivatali igazgató, életének 90-ik évében, Budapesten. — PREFFER IGONCZ, volt ügyvéd, a Diana-fürdő tulajdonosa, élete 70-dik évében, Budapesten. — MATSKOVICH ISTVÁN, a kalocsai érseki uradalom nyug. tisztje, 73 éves.

Özv. FEJESKÉ ref. pap özvegye, Fejes István satoralja-újhegyi ref. lelkész és ismert költő édes anyja, jan. 13-ikán, a zempléni megyei Lagmoocon, 84 éves korában. Hat gyermeke, 50 unokája és dédunokája gyászolja a derék matronát, kinek halála fölött a gyermeki fájdalom mely megilletődését tolmácsolja lapunk mai számának költeménye. — Özv. FORSTER JÁNOSKÉ, szül. Fehér Anna asszony, Forster Gyula magyar földhitelintézet igazgató édes anyja, elhunyt 76 éves korában, Esztergomban. Csak három hónappal élte túl férjét, a primási javak volt-igazgatóját. Halálát nagy számú rokonság gyászolja. — Özv. SZILASSY GRÖRGYNÉ, szül. Szilassy Borbála, 64 éves, Pándon.

Szerkesztői mondanivalók.

London. D. T. A «P. U.» valami tévedés folytán elkócsott; megküldése iránt azonnal intézkedünk. Sárospatak. R. Gy. A «V. U.» innen új-év óta rendszeren küldetik. Csak egy percz. Hangulatos kép; kár, hogy nincs több erővel s plasztikusabban megfestve. Ne így. Nagyon szónokias s a versalak sincs szerencsésen választva a tárgyhoz.

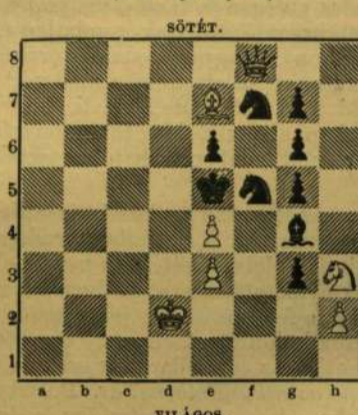
Fényes Terka. Dal. Tehetségéről tanúskodnak, mely méltó volna a kiművelésre. Különösen figyelemreméltó az előbbi; ebben — bár laponas indúl s híjával van a kellő jellemfestésnek és lélektani indokolásnak — van egy pár sikerült költői vonás, kivált a három utolsó strofában.

Nem közölhetők: Szerelmes levlél. A három első versszak nem nagyon sikerült, s az utolsó egymagában nem képes jóvá tenni az egészet. — A ki jussit is meghal. Példátlan stílusesség. — Erelkídhos. Az ugg lantos. A pásztor lakása. Várom. Előre. A tél és a nap. Eltűnt remény. Holdvilágos estén.

SAKKJÁTÉK.

1702. számú feladvány. Stal K.-től.

(2-ik díjat nyert.)

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1695. számú feladvány megfejtése.

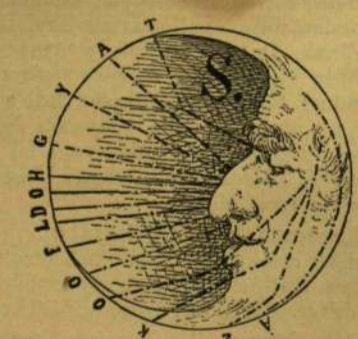
Dubbe F.-től.

Megfejtés.

Table showing the solution to the chess puzzle, listing moves for White and Black pieces.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Ung-Tárnóczon: Németh Péter. — Kecskeméten: Balogh Dienes. — Sarkadon: Nuszbek Sándor (az 1693. és 1694. sz. l. is). — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 1892-ik évi 2-ik számában közölt képtalány megfejtése: Üdvözet a szives olvasónak!

Heti naptár, január hó.

A calendar table for the month of January, listing dates and corresponding religious or historical events.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Csikos és koczkás selyemszöveteket, Louisina, Foulard, Sürrah, Taffeta, nemkülönbön Merveilleus selymeket is méterenként 45 krtól 3 ftt 85 krig egyes öltönyökre, vagy egész végekben is postabőr- és vámmatessen szállít Henneberg G. (es. kir. udv. szállító) selyemgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba ezimzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (10)

1892. jan. 181. sz. 1892. jan. BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkesztő

GYULAI PÁL.

TARTALOM:

- A negyvenes évek magyar politikai és irányvígjátékáról. — Berczik Árpádtól. Új irányok a büntetőjogban. — Wlassics Gyulától. Három hónap Afrikában. (1889.) (I.) — Nendtvich Károlytól. A selyem ruha. Beszély. — Vadnai Károlytól. Költemények: Szeretet. Lévy Józseftől. — A bíró. Coppée után francziából. — Endrődi Sándortól. Újabb nézetek a francia irodalomról. — Haraszti Gyulától. Polgárháború Chiliben. — I. A műcsarnok téli tárata. — Losonczy Lipóttól. Az a ki, a mi hangulnya. — Balassa Józseftől. Még egyszer az a ki, a mi hangulnya. Volf Györgytől. Erteait: A kereskedelemügyi miniszternek 1890. évi működéséről szóló jelentése. — T. N. — Schack: Joseph Mazzini. — d. — Block M.: Les progrès de la science économique. — y-d. — Polner Ö.: Magyarország és Ausztria közjogi viszonya. — J. B. — Mézières A.: Vie de Mirabeau. — d. — Manrovich F.: A tavak országából. — T. N. — Igmándi M.: Magyar szellemi élet. — i. — Nyílt levél a szerkesztőhöz.

Megjelen évenként 12-szer 10 ívnyi havi fizetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 ftt, félévre 6 ftt.

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten.

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az

EGYETÉRTÉS,

a mely az új évvel immár 26-ik évfolyamába lépett.

Ez a magyar olvasó közönség legtekintélyesebb lapja. Hiteles forrásokból származó értesüléseinek gyorsasága, alaposasága és sokasága, rovatainak változatosasága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették népszerűvé. A kormány körében előforduló eseményekről az «Egyetértés» olvasói értesülhetnek első sorban. Az országgyűlési tárgyalásokról a legreálisabb, tárgyilagos hí tudósítást egyedül az «Egyetértés» közöl. Bármely pártköz tartozék is a képviselő, beszéde az «Egyetértés»-ben a legterjedelmesebben közöltetik. Ez az óriási terjedelmű lap egyszerre két homlokegyenest ellenkező irodalmi célt szolgál, mert naponként megtalálja benne a család, a hölgyvilág, a maga szép-irodalmi olvasmányát a világirodalom legkitűnőbb íróinak legújabb regényeiben, talál benne tárczacikkeit legjobb írónktól, divattudósítást Párisból stb., úgy, hogy nincs szépirodalmi lap, mely az «Egyetértés»-nek e rovatával a versenyt kiállthatna.

S ezzel szemben ott van az «Egyetértés»-nek oldalakra terjedő politikai és közgazdasági része, mely megbízhatóság, komolyság és jólérsétségek tekintetében utolérhetetlenen van elismerve a magyar sajtóban. Egyik legfőbb érdeme az «Egyetértés»-nek, hogy az események ösmertete körül soha semmi-nemű tekintetköl sem hagyta magát befolyásolni, s mint teljesen független lap fölötté áll minden pártérdeknek és csak az igazságot szolgálja. Az egész sajtóban legnagyobb terjedelmű országgyűlési tudósításainak is mindenkor a párttekineteken felül-emelkedő részrehajlatlanság szerezte meg a közelis-

merést, mely abban nyilvánul, hogy az «Egyetértés» olvasói között minden pártból találunk híveket.

Az «Egyetértés» gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség, az iparos és vállalkozó nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az «Egyetértés» kereskedelmi s tözseki tudósításainak bőségével a többi lapok már föl sem veszik a versenyt. A kereskedő, az iparos s a mezőgazda két évtized óta tudja már, hogy az «Egyetértés»-ben megtalálja mindazt, a mire szüksége van, s e miatt az «Egyetértés»-ben a legterjedelmesebben közöltetik. Ez az óriási terjedelmű lap egyszerre két homlokegyenest ellenkező irodalmi célt szolgál, mert naponként megtalálja benne a család, a hölgyvilág, a maga szép-irodalmi olvasmányát a világirodalom legkitűnőbb íróinak legújabb regényeiben, talál benne tárczacikkeit legjobb írónktól, divattudósítást Párisból stb., úgy, hogy nincs szépirodalmi lap, mely az «Egyetértés»-nek e rovatával a versenyt kiállthatna.

A rendes rovatokon s a fölmerülő eseményekről legnagyobb terjedelemben közöltött bő tudósításokon kívül végre csak az «Egyetértés» három speciális rovatát emlitjük meg, melyek országos birre tettek szert. Ezek: az Irodalom, a Tanügy és a Mezőgazdaság, melyek mindegyike egy-egy szaklapot képes pótolni. A ki olvasni valót keres és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az

„EGYETÉRTÉS”-re

melynek előfizetési ára: egy hóra 1 ftt 80 kr., negyedévre 5 ftt s egy évre 20 forint. Az előfizetési pénzek az «Egyetértés» kiadó-hivatalába küldendők. Mutatványszámot a kiadóhivatal kívánatra egy hétig ingyen és bérment. küld.

Az «Egyetértés» felelős szerkesztője és kiadó tulajdonosa: Csávolkszy Lajos.

Az «Egyetértés» kiadóhivatala: Dalszínház-utca 1. szám. (Az operaházzal szemben.)

A pesti hazai első takarékpénztár-egyesület LII. évi rendes közgyűlését

1892. év február hó 6-án d. u. 4 órakor

fogja megtartani Budapesten, saját helyiségében (IV. ker., Egyetem-utca 2. sz.)

TÁRGYSOROZAT:

- 1. Jelentése az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak az 1891. évi üzlet eredményéről. 2. Határozathozatal a mérleg és tiszta jövedelem iránt. 3. Új választása a felügyelő-bizottságnak (6 tag) megbízatása tartamának lejártá folytán, az alapszabályok 36-ik §-a értelmében. 4. Igazgatósági előterjesztések.

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelemzetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1891. december 31-ig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig az egyesület főpénztáránál még le nem járt szelvényeivel együtt letétezt.

Budapest, 1892. január 18-án.

Az igazgatóság.

(Utánnyomat nem díjazatik)

Advertisement for Restitutionsfluid, featuring a horse logo and text describing the product's benefits for horses and its availability in various forms.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

A TENGER ÉS SZERELEM HULLÁMAI.

(HERO ÉS LEANDER.)

SZOMORÚJÁTÉK ÖT FELVONÁSBAN.

Irta

GRILLPARZER FERENCZ.

Fordította

IVÁNFÍ JENŐ.

Ara füve 30 kr. — Postán bérmentve megküldve 35 kr.

(Az «Olcsó Könyvtár» 305. száma.)

Advertisement for a book titled 'A Tenger és Szerelmek Hullámai' by Grillparzer Ferencz, featuring a circular logo and text about the publisher and price.

1847. óta, tehát több, mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmaztatik, a Német-ország első orvosi kollegiuma által megvizsgált s kitűnő használhatósága miatt a magas helytartóság által Magyarországon szabadalmazott WEBER-féle

köszvény-vászon

köszvény, csúsz, tagszagatás, kereszt-csonthéj, vörheny, mell- és derék-fájdalmak, lábköszvény, csípőfájdalom és ischias stb. ellen, mindennemű görcsök a kezek és lábokban, különösen göröcsök erei, dagadt tagok, fiamodások és oldalsérülések birtok erod-ményvel gyorsan gyógyíttatnak ezen gyógyhatású köszvény-vászon által.

Egy csomag ára 1 frt 5 kr., kettős erejű (nehezebb bajoknál alkalmazandó) 2 frt 10 kr.

Valódi csak akkor, ha a melletti védjeggyel van ellátva.

Dr. BURON párisi általános SEB-TAPASZA

mindenféle sebek, gennyedések és daganatok, kőirnyugallások, barmtörések, harapás, zsúros, ülés, égés, typhus stb. ellen. 1 köcsög ára haszn. módszerrel együtt 70 kr., kisebb köcsög 35 kr. Valóban kapható Budapesten Török J. gyár. Király-utca 12. Kochmeister Fr. utóainál Arany János-utca székén. Debreczenben: Doboshegyi György. Egerben: Köllner György. Gyöngyösön: Vasal Gy. Kolozsvárt: Wolf és Hina Gy. Miskolcon: Ujhazy Gy. Mohácson: Jesevits Gy. Nagyvárád: Molnár Gy. N.-Szebenben: Weindl J. Gy. Szegeden: Kovács Gy. Sz.-Fehérváron: Diabala Gy. Újvidéken: Grossinger Gy. Zágrábban: Ansin.

Az arcz szépségét

legbiztosabban megszerzi és fentartja

Leichner zsirpóra

Leichner hermelin-póra

E híres arczporok a legmagasabb női körökben s a legelső művésznők által előszerzetettel alkalmaztatnak; a bőrt éles vagy poros levegő ellen megvédik, s fiatalos, viruló kinézetet adnak neki. Csak zárt szelenczkében a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31 és minden illatszer-kereskedésben.

Okakodjunk az utánzóktól.

LEICHNER L., illatszer-vegyész, a kir. udvari színházak szállítója.

A FARSANG ALKALMÁVAL

Bisenius Károly disztiménytelepe,

Wien, I., Singerstrasse 11, Mezzanin.

Telefon 4929.

Legolcsóbb nagybani árak. Arjegyék ingyen.

Nagyszerű választék füzértánc-rendjelemben, tucatja 10 krtól és füzértánc-turkok 76 krtól felfelé. Álarcok minden generben és jelmez-ékszer. Gyapjas akkallak 10 krtól, paró 4 krtól 25 krtól felfelé. Eredeti tréfas fűvek, pukkanó cmkorkák és füzértánc-bokrátok 4 krtól felfelé. Bizottsági és egyleti jelvények tánczenek és női ajándék-tárgyak. Bálterem-disztimények kölcsön- és el is adhatók. Tréfas zenekeretek papirkartonból, melyeken minden előismeret nélkül játszani lehet; egy zenekar 12 hangszerez 2 frt 10 krtól felfelé. Elismert izlést bálterem-dekorációk minden styben, helyben és vidékre. Könyvnyen felállítható házi színházak, melyek a falak legeszkélyben rongálása nélkül állíttatnak fel. Színes salon-lángok drbja 10, 15, 20 kr. s felfelé. Magnesium, melyet meggyújtva, elektromos világosságot kapunk reflektorral. Disztimények pénzfolyamért.

Dr. Spitzer-féle

Arcczenőcs . . . 35 kr. Mosdóvíz . . . . 40 kr. Salvator-zsappan 50 kr. Lyoni rizslizt 50-80 kr. megtisztítják az arcot minden por-szenéstől, szepőlől, foltoktól stb.

Kézipasztáinktól

3 nap alatt minden kéz gyengéd és fehér lesz 60 kr.

Csak akkor valódi, ha az itt látható védjeggyel és a teljes névvel Julius Rosenfeld ellátva van.

Figyeljen a teljes címre, mert különben értéktelen és káros szereket kap, miáltal az arcz el vanrontva.

Szelvényszám 435.

Hölgym! Ezen szelvény beküldése után ingyen kapja minden hölgy a „SZEPESSÉG APOLASA” című füzetet, melynek ára különben 25 kr.

Gyár és szétküldési raktár:

Salvator-Gyógyszertár,

Nasicban Eszék mellett.

ROSENFELD GYULA.

Ismétlárasítónak a legmagasabb engedély. 3 frton felfé bérmentve. Csomagok 1 frton alul nem küldetnek. Csomagolás nem számítatik. 4493

Raktár Budapesten:

TÖRÖK JÓZSEF

gyógyszernél, Király-utca 12.

Eder illatszerésznél, Városház-tér és Detsinyi Károly

gyógyszernél, Fűrdő-utca 10.

Reiner L. és F. király-utca.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Holgypor La VELOUTINE

Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Nincs többé köhögés!!

MELL- ÉS TUDÓBAJ ELLEN!

Dr. med. Fáykiss szépeai kárpóti növénykivonat

Egy üveg ára használati utasítással 75 kr.

Cukorka 1 dobozzal 35 kr. Tea Egy csomaggal 1 csomaggal 20 kr. Kis 20 kr. Kis 25 kr.

Tizenöt év óta legjobb eredménnyel használják köhögés, rekedtség, katarakták, köhögés, náthálás (influenza), szél-mellőség, tüdőgyulladás stb. ellen. Eredetiben kapható Fáykiss József „nagy Kristóf”-hoz címzett gyógyszerüzében Budapesten, továbbá Török József gyógyszerüzében, Király-utca. — Postai megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Horgony-Pain-Expeller.

Ezen rég jónak bizonyult bedörzsölést csúsz, köszvény, tagszagatás stb. ellen legjobban ajánlhatjuk a t. cz. közönség figyelmébe. Egy üveg ára 40 és 70 kr. és a legtöbb gyógyszerüzében kapható.

Csak horgonnyal valódi!

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirtabalsam.

Kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyirtából kifolyik, ha annak törzsét megfúrjuk, emberemlékezet óta mint a legkiválóbb szőpítő szer volt ismert. Ez azonban ezen nedv a feltárolás utáni állapotban, balsamná alakították át, csak akkor nyer nagyvíván csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, a mely csúttal fehér és gyöngédé válik. Ezen balsam kíméltja az arcon a ráncokat és himbolygokat, így arczszínt, a bőrnek fehérséget, gyöngyöséget és ódeséget kölcsönöz; a legrovidebb idő alatt eltávolítja a szepőt, májfoltot, anyajegyeket, orrvességet, bórátka s a bőr minden más egyéb tisztálanságait. Ara egy korszak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.

Dr. Lengiel orvosi Benzoe-zsappana

a legalkalmasabb bőrpóroló zsappan, mely a bőrt gyöngédé s finomná teszi s hivatalos a nyirtabalsam hatását előmozdítván. Ára 60 kr.

Kapható minden jobb gyógyszerüzében. Főraktár:

Török József gyógyszerüz., Budapest, király-utca 12.

Arádon: Ring S. gyógyszerésznél. 4541

VASÁRNAPI UJSÁG

5. SZÁM. 1892.

BUDAPEST, JANUÁR 31.

XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltétel: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre - 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre - 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.- Kifizetői előfizetésekre a postai legfeljebb - 2.50 meghatározott viteldj is csatolandó.

KISS ÁRON,

A TISZÁNTÜLI REFORM. EGYHÁZKERÜLET ÚJ PÜSPÖKE.

A TISZÁNTÜLI reform. egyházkerület a magyar protestáns egyház egyetemének nagyságra nézve a legtekintélyesebb kerülete. Közel egy millió tösgyökerez magyar kálvinista ember lakik benne, az összes magyarországi kálvinistáknak mintegy két-ötöd része, s ebből a számból hatalmas rész jut az Alföld gazdag és népes városaira, melyek közt a legkiválóbbat, Debreczert, jó idő óta az egyházkerület rendes székhelyét, ósrégi idők óta fogva, tréfásan és komolyan egyaránt, „kálvinista Rómá”-nak szokták nevezni. Az egyházkerület nagy hírnevét még jobban emeli a negyedfél század óta fennálló debreczeni kollégium, egyike az ország kevés „milliomos” iskoláinak, a melynek különböző, — gymnáziumi és akadémiai, — fokozatán évről-évre közel ezer tanulókat oktatnak, s a melynek tanárai között Melius Juhász Péter óta soha sem hiányzott egy-egy, nemcsak a magyar kálvinista világban nagy tekintélynek örvendő tudós férfi, ki az egyház közügyeire is nagy hatással volt.

különösen: Kiss Áron szatmármegyei esperest, ki, mint hivatalában legidősebb esperes, egyúttal püspökhelyettes is volt; Tóth Sámuel debreczeni hittanár s egyházkerületi főjegyző és végül Szabó János körös-tarcsai lelkész, a nagy békés-bánáti egyházmegye esperesét. A szavazatok az egyes egyházakból csak a jelen év elején érkeztek be teljesen s fölbontatásuk után kitűnt, hogy Kiss Áron nemcsak relatív többséggel, de 73 szónyi abszolút többséggel választott meg püspöknek s így a nagy egyházkerület új feje valóban közbizalom útján nyerte el tekintélyes állását. Hegyregi Kiss Áron püspök, kinek arczképét

most bemutatjuk, 1815 nov. 20-án született Kis-Naményban, Szatmármegyében, hol hasonló nevű atya református lelkész volt. Tanuló éveit Szatmárt, majd Sárospatakon töltötte, mely utóbbi helyen a jelenlegi tiszáninneri református egyházkerület püspöke, Kun Bertalan is tanuló-társa volt. Atyja 1834 február havában elhalván, a 18-ik élet évében hónapokkal áthaladtott ifjú egészen önére jött volt utasítva, de a protestáns főiskolák régi szervezetük szerint mindenkor kellően gondoskodnak arról, hogy a tehetséges ifjú megkezdett pályáját ne legyen kénytelen félbeszakítani. Elvégezvén a teológiai tanfolyamot, 1839-ben Szatmár-Németiben ment

KISS ÁRON, A TISZÁNTÜLI REFORM. EGYHÁZKERÜLET ÚJ PÜSPÖKE.

Gyógyszertár **PSERHOFER J.** Bécs, I., „az arany bir. almához” Singerstrasse 15.

Vértisztító labdacok, ezelőtt egyetemes labdacok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegség létezik, melyben a labdacok csodás hatásukat bizonyították. Sok évtized óta ezen labdacok általában igen el vannak terjedve, számtalan orvos rendel el azokat, s alig akad család, melyben e kitűnő háziszerekből ne volna egy kis készlet.

Kéretik határozottan PSERHOFER J.-féle „vértisztító labdacokat” kérni, s arra ügyelni, hogy a dobozok tetőjén levő felírás minden dobozon a használati utasításban látható PSERHOFER J. névalírással el legyen látva és pedig **veres** nyomásban.

Fagy-balsam, PSERHOFER J.-től. 1 téglai 40 kr., bérmen. megküldéssel 55 kr. **Keskeny utifü-nedv,** hurut, rekedtség, göröcsköhögés stb. ellen. Egy palack 50 kr.

Amerikai köszvénykenőcs, forint 1.30. 1 doboz 50 kr. bérmen. megküldéssel 75 kr. **Por lábizzadás ellen.** 1 üveges 40 krajczár, bérmen. megküldéssel 65 kr. **Golyva-balsam,** 1 üveges 40 krajczár, bérmen. megküldéssel 65 kr. **Élet-essenzia (prágai cseppek),** megromlott gyomor, rossz emésztés ellen. Egy üveges 22 krajczár.

Az itt felsorolt készítményeken kívül valamennyi az ausztriai lapokban hirdetett bel- és külföldi gyógyászati különlegesség készletben tartatik, s minden esetleg raktáron nem levő czikk kívánatra pontosan s leggyutányosabban beszerzetik. **Postai küldemények** az összeg beküldése mellett, nagyobb megrendelések utánvétel mellett is, a leggyorsabban eszközöltetnek. A pénz előleges beküldése mellett (legközönségesben postautalványval), a viteldj sokkal kevesebbe kerül, mint utánvétel mellett való küldésnél. A főnebbi különlegességek kaphatók Budapesten is, Török József gyógyszerüzében, király-utca 12. szám alatt.

Angol csoda-balsam, 1 üveges 50 kr. **Fiaker-por,** köhögés stb. ellen. Egy dobozzal 35 kr. **Tannochinin-hajkenőcs,** bérmentes megküldéssel 60 krajczár. **Pszerhofer J.-től;** a legjobb hajnövesztő szer, 1 szelvény 2 frt. **Egyetemes tapasz, STEUDEL** tanártól, sebek, daganatok stb. ellen. Egy téglai 50 kr., bérmentes megküldéssel 75 kr. **Egyetemes tisztító só, W. TÖRÖK A.** háziszere meggyújtás minden követkerményét ellen. Egy csomag ára 1 forint. 4538

1892. január 1-jével új előzetést nyitottunk a **XXII. „MERCUR” XXII.** évfolyam. évfolyam.

hiteles sorsolási tudósítóra.

A nagyszámú sorsolási lap közül a „Mercur” elismert megbízhatóságával, legtekintélyesebben, érthetőleg és világosan szerkesztett huzási jegyzékével fogva kitűnik, miáltal olvasó körének elismerését már kezdettől fogva megnyerte. A huzási lajstromokon kívül a „Mercur” minden tudnivalót közöl, mely a közzadáság, kereskedelem, pénzügy és forgalom terén előfordul, mely oknál fogva minden értékpapirtulajdonos, különösen pedig tőkés számára egy szakkapcsolat képez, melyből hasznos tudnivalókat húzhat. — A „Mercur” magyar-német szöveggel 2-3-szor jelenik meg, szükség esetén többször is, azonban nyomban minden nagyobb és fontosabb huzás után. Minden előfizető ingyen kapja a „Mercur”-t.

Sorsolási évkönyvét 1892-ik évre, 4617

mely az összes, 1891. év végéig kisorsolt, de még be nem váltott sorsjegyek kimutatását tartalmazza. Felmutatják még az általános sorsolási naptárt 1892. évre, melyben az összes bel- és külföldi sorsjegyek és kisorsolások értékpapírok huzásnapjai foglaltatnak.

Mindamellett, hogy a „Mercur” anyaga napról-napra szaporodik, a lap előfizetési ára változatlan marad és pedig:

egész évre 2 frt fél évre 1 forint

bérmentes szétküldéssel együtt. Mutatványszámok ingyen.

Előfizetéseket elfogad a **„MERCUR” kiadóhivatala,** Budapest, V. Dorottya-utca 12.